TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. rugsėjo 29 d.*

Byloje C-521/09 P

dėl 2009 m. gruodžio 11 d. pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateikto apeliacinio skundo

Elf Aquitaine SA, įsteigta Kurbevua (Prancūzija), atstovaujama advokatų E. Morgan de Rivery, S. Thibault-Liger ir E. Lagathu,

apeliantė,

dalyvaujant kitai proceso šaliai

Europos Komisijai, atstovaujamai A. Bouquet ir F. Castillo de la Torre, nurodžiusiai adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

* Proceso kalba: prancūzų.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J.N. Cunha Rodrigues, teisėjai A. Arabadjiev, A. Rosas, A. Ó Caoimh (pranešėjas) ir P. Lindh,

generalinis advokatas P. Mengozzi,
posėdžio sekretorius B. Fülöp, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2010 m. lapkričio 25 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2011 m. vasario 17 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Savo apeliaciniu skundu *Elf Aquitaine SA* (toliau – *Elf Aquitaine*) prašo Teisingumo Teismo panaikinti 2009 m. rugsėjo 30 d. Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Elf Aquitaine prieš Komisiją* (T-174/05, toliau – skundžiamas sprendimas), kuriuo šis teismas atmetė jos ieškinį, kuriuo buvo prašoma panaikinti

2005 m. sausio 19 d. Komisijos sprendimą C(2004) 4876 galutinis dėl tyrimo pagal [EB] 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (byla COMP/E-1/37.773 – MCAA [monochloracto rūgštis]) (toliau – ginčijamas sprendimas)) arba, nepatenkinus pagrindinio prašymo, sumažinti šiuo sprendimu jai skirtą baudą.

Ginčo aplinkybės ir ginčijamas sprendimas

2 Iš skundžiamo sprendimo 3–7 punktuose esančios informacijos išplaukia, kad 1999 m. pabaigoje Europos Komisija pradėjo tyrimą dėl su monochloracto rūgštimi susijusio kartelio, gavusi vieno iš šio kartelio dalyvių pranešimą. 2000 m. kovo 14 ir 15 d. Komisija atliko pratikrinimus, be kita ko, vienos iš apeliantės dukterinių bendrovių patalpose. 2004 m. balandžio 7 ir 8 d. ji išsiuntė pranešimus apie kaltinimus dvylikai bendrovių, tarp jų *Elf Aquitaine* ir šiai dukterinei bendrovei (anksčiau vadinamai *Elf Atochem SA*, vėliau – *Atofina SA* ir pateikiant apeliacinį skundą – *Arkema SA*, toliau – *Atofina* arba *Arkema*).

3 Iš skundžiamo sprendimo 8 punkto matyti, kad ginčijamame sprendime Komisija iš esmės nusprendė, kad šiame sprendime nurodytos įmonės dalyvavo kartelyje ir taip pažeidė EB 81 straipsnį.

4 Kaip išplaukia iš skundžiamo sprendimo 9–12 punktų, ginčijamame sprendime Komisija, atmesdama *Elf Aquitaine* pateiktus priešingus argumentus, nusprendė, kad aplinkybės, jog ši bendrovė turi 98 % *Atofina* akcijų, pakako pripažinti ją atsakinga už savo dukterinės bendrovės veiksmus. Be to, ji nusprendė, kad aplinkybė, jog *Elf Aquitaine* nedalyvavo monochloracto rūgšties gamybos ir pardavimo veikloje, netrukdo

pripažinti šią bendrovę sudarančia vieną ekonominį vienetą su gamybinę veiklą vykdančiais grupės vienetais.

5 Iš skundžiamo sprendimo 30 punkto matyti, kad ginčijamame sprendime *Elf Aquitaine* ir *Arkema*, pripažinus jų solidarią atsakomybę, skirta bauda siekė 45 mln. eurų.

Ieškinys Pirmosios instancijos teisme ir skundžiamas sprendimas

6 Skundžiamu sprendimu Pirmosios instancijos teismas atmetė visus vienuolika jam pateiktų ieškinio pagrindų ir priteisė iš apeliantės bylinėjimosi išlaidas. Tam Pirmosios instancijos teismas, be kita ko, rėmėsi toliau išdėstytais argumentais.

7 Pirmuoju ieškinio pagrindu ieškovė tvirtino, kad ginčijamu sprendimu buvo du kartus pažeista jos teisė į gynybą, nes, pirma, jis buvo priimtas procedūroje, kurioje buvo pažeistas kovos priemonių lygybės principas (pirmoji dalis), ir, antra, Komisija jį priėmė nepaisydama pareigos atsižvelgti į per administracinę procedūrą surinktus duomenis (antroji dalis).

8 Skundžiamo sprendimo 54–72 punktuose, atmesdamas visą pirmąjį ieškinio pagrindą, Pirmosios instancijos teismas nusprendė:

„<...>

64 Taip pat atmestinas kaltinimas, kad ieškovės atsakomybės už *Arkema* padarytą pažeidimą pripažinimas [ginčijamame] sprendime nepakankamai pagrįstas jos atsakomybei pateisinti. Iš [šio] sprendimo <...> aiškiai išplaukia, kad Komisija priminė dukterinių bendrovių pažeidimų inkriminavimui jų patronuojančiosioms bendrovėms taikomus principus. Aplinkybė, kad Komisija neatliko tyrimo jos atžvilgiu, neadresavo jai prašymo pateikti informaciją ir nesusisiekė su ja iki pranešimo apie kaltinimus išsiuntimo, negali sukelti abejonių dėl to, kad apie pateikiamus kaltinimus Komisija galėjo ją pirmą kartą informuoti pranešime apie kaltinimus. Ieškovė turėjo galimybę per administracinę procedūrą veiksmingai išdėstyti savo požiūrį į pranešime apie kaltinimus Komisijos nurodytų faktų ir aplinkybių tikrumą ir reikšmingumą, tiek savo pastabose atsakydama į pranešimą apie kaltinimus, tiek per bylas nagrinėjančio pareigūno surengtą apklausą.

<...>“

9 Atmesdamas kaip nepagrįstą antrąjį jam pateiktą ieškinio pagrindą, susijusį su motyvacijos stoka, Pirmosios instancijos teismas nusprendė:

„85 <...> iš [ginčijamo] sprendimo 258 konstatuojamosios dalies išplaukia, kad, „Komisijos nuomone, aplinkybės, jog *Elf Aquitaine* turi 98 % *Atofina* akcijų, savaime pakanka pripažinti *Elf Aquitaine* atsakomybei už *Atofina* veiksmus. Komisija mano, kad [*Elf Aquitaine*] paminėti argumentai nėra pakankami įrodymai, siekiant paneigti 98 % akcijų turėjimu pagrįstą prezumpciją“. Toje pačioje konstatuojamojoje dalyje Komisija patikslino, kad „šie argumentai – tai teiginiai, kurie nepaneigia prezumpcijos, pagal kurią *Elf Aquitaine* yra atsakinga už savo dukterinės bendrovės *Atofina* veiksmus“, ir kad ji nemano, jog „dokumentų, kuriuose pateikiama bendra ekonominio valdymo apžvalga, pakanka prezumpcijai paneigti“.

86 Konstatuotina, kad nors [ginčijamo] sprendimo 258 konstatuojamojoje dalyje Komisija aiškiai nurodė, jog 98 % kapitalo turėjimo pakanka *Elf Aquitaine* atsakomybei už *Atofina* veiksmus pripažinti, toliau šioje konstatuojamojoje dalyje ji vis dėlto patikslino, kad ieškovės pateikti įrodymai negali nuginčyti šios prezumpcijos. Tokie argumentai atitinka Bendrijos teismų praktiką dėl dukterinės bendrovės pažeidimų inkriminavimo jos patronuojančiajai bendrovei. Tai reiškia, kad Komisijos pagrindimas pakankamai aiškus ir leidžia suprasti priežastis, dėl kurių ji atmetė *Elf Aquitaine* pateiktus argumentus.

87 Dėl tariamos motyvacijos stokos, kiek tai susiję su priežastimis, dėl kurių buvo atmesti *Elf Aquitaine* argumentai, konstatuotina, kad [ginčijamo] sprendimo 257 konstatuojamojoje dalyje Komisija paminėjo šiuos argumentus, kaip jie buvo išdėstyti *Elf Aquitaine* atsakyme į pranešimą apie kaltinimus. Ji atsakė į juos [ginčijamo] sprendimo 258–261 konstatuojamosiose dalyse.

88 Konkrečiai reikia pažymėti, jog Komisija nusprendė, kad *Elf Aquitaine* apsiribojo teiginiais ir kad jos pateiktuose dokumentuose yra tik bendra bendrovės ekonominio valdymo apžvalga.

89 Toks, nors ir labai glaustas, atsakymas į *Elf Aquitaine* pateiktus argumentus leidžia suprasti priežastis, dėl kurių Komisija juos atmetė. Komisija atsakė į esminius *Elf Aquitaine* argumentų punktus, įvertinusi visus šios bendrovės pateiktus įrodymus.

90 Bet kuriuo atveju Komisija neprivalėjo atsakyti į visus ieškovės prieštaravimus. Komisija neprivalo priimti nuomonės dėl visų argumentų, kuriuos jai pateikė suinteresuotosios šalys, pakanka, kad ji išdėstytų faktus ir teisinius argumentus, turinčius esminę reikšmę, atsižvelgiant į sprendimo struktūrą <...>“

10 Skundžiamo sprendimo 97–99 punktuose Pirmosios instancijos teismas atmetė trečiąjį jam pateiktą ieškinio pagrindą, susijusį su prieštaringais motyvais inkriminuojant pažeidimą *Elf Aquitaine* ir pripažįstant tokį *Atofina* dalyvavimą darant pažeidimą, už kurį tenka nedidelė atsakomybė. Šiuo klausimu skundžiamo sprendimo 97 punkte jis, be kita ko, nusprendė:

„<...> kartelyje dalyvavusių darbuotojų atsakomybės laipsnis mažai reikšmingas, nes nei tai, jog patronuojančioji bendrovė kurstė dukterinę bendrovę padaryti pažeidimą, nei juo labiau tai, kad patronuojančioji bendrovė dalyvavo darant pažeidimą, o tai, kad jos sudaro vieną įmonę, kaip tai suprantama pagal EB 81 straipsnį, leidžia Komisijai adresuoti sprendimą, kuriuo skiriamos baudos, patronuojančiajai bendrovei. Todėl aplinkybės, kad patronuojančioji bendrovė nežinojo apie jos dukterinės bendrovės padarytą pažeidimą, negali pakakti jos atsakomybei paneigti.“

11 Tas pats kitokiomis aplinkybėmis pasakyta ir skundžiamo sprendimo 52, 167 ir 186 punktuose.

12 Kaip išplaukia iš skundžiamo sprendimo 100 punkto, ketvirtasis Pirmosios instancijos teismui pateiktas ieškinio pagrindas, susijęs su dukterinės bendrovės pažeidimų inkriminavimo patronuojančiajai bendrovei taisyklėmis, suskirstytas į tris dalis.

13 Pirmoje šio ieškinio pagrindo dalyje ieškovė visų pirma teigė, kad Komisija neturi diskrecijos laisvės nustatydama reikšmingą pažeidimo inkriminavimo kriterijų.

14 Šią dalį Pirmosios instancijos teismas atmetė skundžiamo sprendimo 105–109 punktuose. Skundžiamo sprendimo 105 punkte Pirmosios instancijos teismas pažymėjo:

„<...> Komisija neteigia disponuojanti diskrecija pripažinti tam tikros bendrovės atsakomybę už kitos bendrovės padarytus pažeidimus. Nors [ginčijamo] sprendimo 260 konstatuojamojoje dalyje Komisija tvirtino disponuojanti „diskrecijos laisve, kiek tai susiję su patronuojančiosios bendrovės atsakomybės pripažinimu tokiomis aplinkybėmis“, tai ji padarė tik [ginčijamo] sprendimo 258 konstatuojamojoje dalyje pabrėžusi, jog ieškovei nepavyko nuginčyti su jos dukterinės bendrovės savarankiškumu susijusios prezumpcijos. Be to, iš [ginčijamo] sprendimo aiškiai išplaukia, kad 260 konstatuojamojoje dalyje pavartota fraze tik siekiama atmesti argumentą, susijusį su tuo, kad ankstesniuose *Atofina* skirtuose sprendimuose jos elgesys nebuvo inkriminuotas patronuojančiajai bendrovei. Be to, per apklausą ir savo dokumentuose Komisija pažymėjo iš tikrųjų mananti, kad diskrecijos laisvė atsiranda toje stadijoje, kai galėdama pripažinti kelių tam tikros grupės bendrovių atsakomybę už pažeidimą ji nusprendžia jį inkriminuoti visoms grupės bendrovėms arba vien toms iš jų, kurios tiesiogiai dalyvavo darant pažeidimą.“

15 Skundžiamo sprendimo 121–126 punktuose Pirmosios instancijos teismas kaip nepagrįstą atmetė antrą ketvirtojo jam pateikto ieškinio pagrindo dalį, susijusią su aplinkybe, jog atsakomybės prezumpcijos, kurios nepagrindžia konkretūs įrodymai, taikymas pažeidžia dukterinės bendrovės savarankiškumo principą.

16 Trečia ketvirtojo ieškinio pagrindo dalis buvo susijusi su pažeidimų inkriminavimui bendrovių grupėje galiojančių įrodinėjimo taisyklių pažeidimu. Šią dalį Pirmosios instancijos teismas atmetė skundžiamo sprendimo 150–176 punktuose.

17 Šiuo klausimu Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 157 punkte nusprendė:

„<...> ieškovės kaltinimui, pagal kurį Komisija nepaisė pažeidimų inkriminavimui bendrovių grupėje galiojančių įrodinėjimo taisyklių, negali būti pritarta. Kadangi pažeidimo padarymo laikotarpiu beveik visas kapitalas priklausė *Elf Aquitaine*, Komisija pagrįstai galėjo preziumuoti jos nesavarankiškumą ir nuspręsti, kad *Elf Aquitaine* privalo pateikti įrodymų, patvirtinančių, kad jos dukterinė bendrovė savarankiškai sprendė dėl savo veiksmų rinkoje krypties."

18 Skundžiamo sprendimo 158 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad būtent šiomis aplinkybėmis reikėjo analizuoti siekiant nuginčyti Komisijos taikytą prezumpciją *Elf Aquitaine* pateiktus įrodymus. Šiuo tikslu skundžiamo sprendimo 159 punkte jis pažymėjo:

„<...> [ginčijamo] sprendimo 257 konstatuojamojoje dalyje Komisija kalba apie atsakyme į pranešimą apie kaltinimus *Elf Aquitaine* pateiktus argumentus, be kita ko, argumentus, kad ji niekada nei tiesiogiai, nei netiesiogiai nedalyvavo kartelyje dėl monochloracto rūgšties, kad ji yra „tikroji holdingo bendrovė", nevykdanti gamybinės veiklos, kad *Atofina* naudojosi visišku savarankiškumu, kiek tai susiję su jos ekonomine politika ir jos elgesiu rinkoje, kad Komisijos byloje esantys dokumentai susiję vien su *Atofina* ir kad tretieji asmenys taip pat mano, jog rinkoje veikė vien *Atofina*. Kitoje konstatuojamojoje dalyje Komisija iš to padarė išvadą, kad šie argumentai – tai paprasčiausi teiginiai, kurie nepaneigia prezumpcijos, pagal kurią *Elf Aquitaine*

yra atsakinga už savo dukterinės bendrovės veiksmus, ir pažymėjo, kad dokumentų, kuriuose pateikta bendra ekonominio valdymo apžvalga, šiai prezumpcijai paneigti nepakanka.“

19 Toliau skundžiamo sprendimo 160–176 punktuose Pirmosios instancijos teismas atmetė kelis argumentus, kuriuos ieškovė pateikė siekdama nuginčyti ginčijamame sprendime jai pritaikytą prezumpciją.

20 Skundžiamo sprendimo 184–188 ir 192–199 punktuose Pirmosios instancijos teismas atmetė tris penktojo ieškinio pagrindo dalis, atitinkamai susijusias su asmeninės atsakomybės, lygybės ir nekaltumo prezumpcijos principų pažeidimu.

21 Skundžiamo sprendimo 200–207 punktuose Pirmosios instancijos teismas atmetė šeštąjį jam pateiktą ieškinio pagrindą, susijusį su gero administravimo principo pažeidimu.

22 Kaip išplaukia iš skundžiamo sprendimo 208 punkto, septintuoju Pirmosios instancijos teisme pateiktu ieškinio pagrindu ieškovė teigė, kad naujas Komisijos požiūris į dukterinių bendrovių, grupės narių, pažeidimų inkriminavimo jų patronuojančiosioms bendrovėms kriterijų, pritaikytas ginčijamame sprendime, sukėlė teisinį netikrumą, todėl Pirmosios instancijos teismas turėjo panaikinti ginčijamą sprendimą, kiek jis susijęs su ieškove. Anot apeliantės, Komisija pritaikė inkriminavimo kriterijus, kurie skyrėsi nuo naudotų ginčijamame sprendime *Akzo Nobel NV* ir *Clariant AG* atveju bei nuo tų, kurie, kiek tai susiję su *Atofina*, buvo pritaikyti jos 2003 m. gruodžio 10 d. Sprendime C(2003) 4570 galutinis dėl [EB] 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio taikymo procedūros (byla COMP/E-2/37.857 – Organiniai peroksidai) (OL L 110, 2005, p. 44, toliau – Sprendimas *Organiniai peroksidai*).

23 Atmesdamas šį ieškinio pagrindą skundžiamo sprendimo 210–216 punktuose, Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 213 punkte, be kita ko, nusprendė:

„Nagrinėjamu atveju, Komisijai nusprendus pripažinti atsakinga už konstatuotą pažeidimą įmonę, kurią sudaro patronuojančioji ir jos dukterinė bendrovės, nors savo ankstesnėje praktikoje ji nuo to susilaikydavo, jos sprendimas vis dėlto negali pažeisti teisinio saugumo principo. <...>. Todėl tiek, kiek nagrinėjamu atveju Komisija pagrįstai nusprendė, kad *Elf Aquitaine* ir jos dukterinė bendrovė *Arkema* kartu sudaro vieną įmonę, ir skyrė baudą solidariai dviem bendrovėms, ji nepažeidė teisinio saugumo principo."

24 Skundžiamo sprendimo 220 ir paskesniuose punktuose Pirmosios instancijos teismas paeiliui atmetė aštuntąjį, devintąjį, dešimtąjį ir vienuoliktąjį jam pateiktus ieškinio pagrindus ir skundžiamo sprendimo 244 punkte nusprendė, kad jam pateiktas ieškinys visas atmestinas.

Šalių reikalavimai

25 Savo apeliaciniu skundu apeliantė Teisingumo Teismo prašo:

— panaikinti visą skundžiamą sprendimą,

— patenkinti reikalavimus, pateiktus pirmojoje instancijoje,

— atitinkamai panaikinti ginčijamo sprendimo 1 straipsnio d punktą, 2 straipsnio c punktą, 3 straipsnį ir 4 straipsnio 9 punktą,

— nepatenkinus šių prašymų, naudojantis savo neribota jurisdikcija, panaikinti arba sumažinti 45 mln. eurų baudą, kuri ginčijamo sprendimo 2 straipsnio c punkte buvo solidariai skirta *Arkema* ir *Elf Aquitaine*, ir

— bet kuriuo atveju priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas, įskaitant tas, kurias apeliantė patyrė Pirmosios instancijos teisme.

26 Komisija Teisingumo Teismo prašo:

— atmesti apeliacinį skundą ir

— priteisti iš apeliantės bylinėjimosi išlaidas.

Dėl apeliacinio skundo

27 Grįsdama pagrindinį reikalavimą, apeliantė pateikia penkis apeliacinio skundo pagrindus, atitinkamai susijusius su:

— Pirmosios instancijos teismo teisės klaida, nes jis nepadarė išvadų iš taikant SESV 101 straipsnį skiriamų sankcijų baudžiamojo pobūdžio,

— teisės į gynybą pažeidimu, nes buvo neteisingai išaiškinti lygybės ir kovos priemonių lygybės principai,

— teisės klaidomis dėl pareigos motyvuoti,

— SESV 263 straipsnio pažeidimu dėl teisėtumo kontrolės ribų nepaisymo ir

— sankcijų konkurencijos teisės srityje skyrimą reglamentuojančių taisyklių pažeidimu.

28 Grįsdama papildomą reikalavimą, apeliantė pateikia šeštąjį apeliacinio skundo pagrindą, tvirtindama, kad dėl Pirmosios instancijos teismo padarytų teisės klaidų ir pažeidimų turi būti bent jau panaikinta ar sumažinta jai skirta bauda.

Dėl pirmojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su Pirmosios instancijos teismo teisės klaida, nes jis nepadarė išvadų iš taikant SESV 101 straipsnį skiriamų sankcijų baudžiamojo pobūdžio

Šalių argumentai

29 Apeliantė tvirtina, kad negalima ginčyti baudžiamojo, kaip tai suprantama pagal 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnio 1 dalį, taikant SESV 101 straipsnį skiriamų sankcijų pobūdžio.

30 Šiomis sąlygomis, anot apeliantės, Pirmosios instancijos teismas būtent skundžiamo sprendimo 185–187 bei 194–197 punktuose neteisingai pritaikė EŽTK 6 straipsnio 1 ir 2 dalyse įtvirtintus asmeninės atsakomybės, bausmių individualizavimo bei nekaltumo prezumpcijos principus.

31 Pavyzdžiui, viena vertus, bendrai paėmus Pirmosios instancijos teismas neteisingai pritaikė minėtus principus vien įmonei, kurią sudarė *Elf Aquitaine* ir *Arkema*, t. y. teisinio subjektiškumo neturinčiam vienetui, o ne šioms dviem bendrovėms, kaip atskiriems juridiniams asmenims, kurios vienintelės turi reikiamus atributus, leidžiančius veiksmingai ir konkrečiai pasinaudoti iš minėtų principų išplaukiančiomis subjektinėmis teisėmis. Taip Pirmosios instancijos teismas nuslopino veiksmingą ir konkretų iš minėtų principų išplaukiančių subjektinių teisių poveikį, neleisdamas jomis pasinaudoti vieninteliams dviem subjektams, turintiems reikiamus atributus tą padaryti, o tai galiausiai leido jam apriboti galimybę kreiptis į teismą.

32 Kita vertus, kalbant konkrečiau, anot apeliantės, dėl pirmiau aprašyto požiūrio Pirmosios instancijos teismas padarė taip, kad apeliantei nebuvo taikyti tokie principai:

— nekaltumo prezumpcijos principas, nes buvo paneigta bet kokio išankstinio tyrimo jos atžvilgiu vertė, ir

— asmeninės atsakomybės ir bausmių individualizavimo principai, nes skundžiamo sprendimo 97, 152, 167 ir 186 punktuose teigiama, kad patronuojančiosios bendrovės atsakomybės pripažinimą pagrindžia ne tai, kad „patronuojančioji bendrovė kurstė dukterinę bendrovę padaryti pažeidimą, arba juo labiau ne tai, kad patronuojančioji bendrovė dalyvavo darant pažeidimą“, taip paneigiant apeliantės pateiktų požymių viseto, skirto įrodyti, kad asmeniškai ji nepadarė jokio

pažeidimo, kad ji nežinojo apie nagrinėjamo pažeidimo padarymą ir kad jos dukterinė bendrovė buvo visiškai savarankiška rinkoje, reikšmingumą.

33 Be to, apeliantė teigia, kad Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 210 ir 212 punktuose negalėjo teisės subjekto atžvilgiu veiksmingai pasiremti Sąjungos konkurencijos teisės veiksmingumo principu, siekdamas susilpninti jo pagrindines teises Komisijos įgaliojimų sustiprinimo naudai.

34 Komisija, be kita ko, teigia, kad pirmasis apeliacinio skundo pagrindas neatitinka nė vieno pirmojoje instancijoje pateiktų ieškinio pagrindų ir nėra tiesiogiai susijęs su kuria nors skundžiamo sprendimo dalimi.

Teisingumo Teismo vertinimas

35 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 113 straipsnio 2 dalį apeliaciniame skunde negalima keisti Bendrojo Teismo svarstytos bylos dalyko. Apeliaciniame procese Teisingumo Teismas turi kompetenciją tik ištirti pirmojoje instancijoje nagrinėtų pagrindų teisinius vertinimus. Taigi šalis negali Teisingumo Teisme pirmą kartą pateikti pagrindo, kurį ji galėjo pateikti, tačiau nepateikė Bendrajame Teisme, nes tai reikštų, jog jai leidžiama pateikti Teisingumo Teismui, kurio kompetencija apeliaciniame procese ribota, nagrinėti platesnės apimties ginčą nei tas, kurį nagrinėjo Bendrasis Teismas (šiuo klausimu, be kita ko, žr. 1994 m. birželio 1 d. Sprendimo *Komisija prieš Brazzelli Lualdi ir kt.*, C-136/92 P, Rink. p. I-1981, 59 punktą; 2000 m. kovo 30 d. Sprendimo *VBA/VGB ir kt.*, C-266/97 P, Rink. p. I-2135, 79 punktą bei 2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Deutsche Telekom prieš Komisiją*, C-280/08 P, Rink. p. I-9555, 34 punktą). Taigi apeliacinio skundo stadijoje toks apeliacinio skundo pagrindas pripažintinas nepriimtinu.

36 Nagrinėjamu atveju pirmuoju apeliacinio skundo pagrindu apeliantė kaltina Pirmosios instancijos teismą ne paneigus „baudžiamąjį“, kaip tai suprantama pagal EŽTK 6 straipsniui skirtą teismų praktiką, remiantis EB 81 straipsniu skirtų baudų pobūdį, o iš esmės pažeidus pagrindines teises, kurias ji turi kaip juridinis asmuo, pripažintas atsakingu už pažeidimą, už kurį, jos nuomone, numatytos tokio pobūdžio sankcijos. Kadangi šiuo požiūriu šis apeliacinio skundo pagrindas nepakeičia Pirmosios instancijos teisme nagrinėtos bylos dalyko, šis apeliacinio skundo pagrindas nėra atmestinas kaip nepriimtinas (pagal analogiją žr. 2007 m. sausio 18 d. Sprendimo *PKK ir KNK prieš Tarybą*, C-229/05 P, Rink. p. I-439, 66 ir 67 punktus).

37 Dėl to, kaip, be kita ko, išplaukia iš šio sprendimo 27, 87 ir 99 punktų, konkretūs šiame apeliacinio skundo pagrinde pateikti *Elf Aquitaine* kaltinimai iš esmės sutampa su kaltinimais, suformuluotais kituose apeliacinio skundo pagrinduose, pirmiausia – antrajame bei penktajame. Taigi, kadangi šie kaltinimai iš tikrųjų nėra savarankiški, palyginti su kitais apeliacinio skundo pagrindais, nėra reikalo čia juos nagrinėti.

38 Be to, kiek pirmuoju apeliacinio skundo pagrindu Pirmosios instancijos teismas bendrai kaltinamas neteisingai pritaikęs asmeninės atsakomybės ir bausmių individualizavimo bei nekaltumo prezumpcijos principus ne vien apeliantės, o „įmonės“, sudarytos iš *Elf Aquitaine* ir jos dukterinės bendrovės *Arkema*, atžvilgiu, šiuo apeliacinio skundo pagrindu galiausiai keliamas klausimas dėl esminio šių principų pažeidimo apeliantės atžvilgiu ir reiškiamos abejonės dėl sąvokos „įmonė“, kaip tai suprantama pagal EB 81 straipsnį, išaiškinimo, kuriuo rėmėsi Pirmosios instancijos teismas. Kadangi šie tvirtinimai sutampa su tam tikrais antrojo ir penktojo apeliacinio skundo pagrindų aspektais, jie aptartini nagrinėjant šiuos du apeliacinio skundo pagrindus.

39 Dėl šio sprendimo 33 punkte suformuluoto kaltinimo pakanka pažymėti, kad, priešingai, nei tvirtina apeliantė, skundžiamo sprendimo 210 ir 212 punktuose Pirmosios instancijos teismas neteigė, kad Sąjungos konkurencijos teisės veiksmingumo principu galima pasiremti prieš teisės subjektą, siekiant susilpninti jo pagrindines teises

40 Kadangi dėl to šis kaltinimas grindžiamas neteisingu skundžiamo sprendimo aiškinimu, jis atmestinas kaip nepagrįstas.

41 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, toliau reikia aptarti penktąjį apeliacinio skundo pagrindą.

Dėl penktojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su sankcijų konkurencijos teisės srityje skyrimą reglamentuojančių taisyklių pažeidimu

Dėl pirmos penktojo apeliacinio skundo pagrindo dalies, pagal kurią baudžiamasis taikant SESV 101 straipsnį paskirtų sankcijų pobūdis sustiprina *de facto* nenuginčijamos prezumpcijos, kuri buvo pritaikyta apeliantei, nepriimtinumą Sąjungos teisėje

— Šalių argumentai

42 Apeliantė tvirtina, kad dėl baudžiamojo taikant SESV 101 straipsnį paskirtų sankcijų pobūdžio ir institucinio įgaliojimų supainiojimo persekiojimą vykdančioje įstaigoje Pirmosios instancijos teismas turėjo kategoriškai nepritarti Komisijos sprendimui taikyti atsakomybės prezumpciją vietoje reikalavimo pateikti apeliantės kišimosi į savo dukterinės bendrovės valdymą įrodymą.

43 Tai juo labiau pasakytina todėl, kad tokia prezumpcija *de facto* nenuginčijama, nes dėl šio nenuginčijamo pobūdžio, be kita ko, nustoja galioti įrodinėjimo taisyklės ir nekaltumo prezumpcija.

44 Anot apeliantės, nenuginčijamas prezumpcijos, kaip ją išaiškino Pirmosios instancijos teismas, pobūdis išplaukia iš tokių elementų derinio:

— teiginys teiginio skundžiamo sprendimo 86 ir 150 punktuose, kad kapitalo dalies turėjimo savaime pakanka prezumpcijai dėl dukterinės bendrovės nesavarankiškumo taikyti,

— Pirmosios instancijos teismo konstatavimo skundžiamo sprendimo 105 punkte, kad Komisija turi diskreciją pripažinti atsakomybę už pažeidimą, nes patronuojančioji bendrovė turi 98 % ar daugiau dukterinės bendrovės kapitalo, ir

— to, kaip skundžiamo sprendimo 160 ir paskesniuose punktuose Pirmosios instancijos teismas įvertino netiesioginių įrodymų, kuriuos buvo pateikusi ieškovė ir kurie skirti parodyti, kad ji nedarė įtakos dukterinės bendrovės valdymui, visetą.

45 Pastaruoju klausimu, apeliantės nuomone, Pirmosios instancijos teismas paneigė šio netiesioginių įrodymų viseto įrodomąją galią, reikalaudamas, kad ji pateiktų įtakos nedarymo įrodymų, kurie gali būti tik negatyvūs. Apeliantės teigimu, Pirmosios instancijos teismas reikalauja „probatio diabolica“, kuris Sąjungos įrodinėjimo priemonių sistemoje apskritai nėra leistinas. Anot apeliantės, tokia nenuginčijamų įrodinėjimo priemonių sistema smerktina, nes ji pažeidžia teisę į veiksmingą teisminę kontrolę.

46 Apeliantės tvirtinimu, Pirmosios instancijos teismas neteisėtai apvertė persekiojimą vykdančiai įstaigai tenkančią įrodinėjimo pareigą, be kita ko, vieną po kito atmesdamas netiesioginius įrodymus, kuriuos, remdamasi 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimu *Akzo Nobel ir kt. prieš Komisiją* (C-97/08 P, Rink. p. I-8237, 65 punktas), apeliantė buvo pateikusi Komisijai. Pavyzdžiui, anot apeliantės, Pirmosios instancijos teismas įtvirtino nepriimtiną disbalansą tarp apeliantės, kuriai tenka nepriimtina našta, ir Komisijos, kuri skirdama baudžiamąsias sankcijas gali apsiriboti atsakomybės prezumpcija ir naudojasi tariama diskrecija taikyti tokią prezumpciją.

47 Apeliantė taip pat tvirtina, kad, priešingai, nei pats teigė skundžiamo sprendimo 171 punkte, Pirmosios instancijos teismas neįvertino netiesioginių įrodymų viseto elementų visumos. Anot apeliantės, remiantis iš minėto Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. prieš Komisiją* išplaukiančiais reikalavimais šis visetas buvo susijęs su organizaciniais, ekonominiais ir teisiniais ryšiais tarp dukterinės bendrovės ir jos pačios, kurie galėtų įrodyti, jog jos nesudaro vieno ūkio subjekto. Šio viseto įrodomoji galia išplaukia iš šių visų įrodymų derinio, o nebūtinai iš kiekvieno atskiro iš šių įrodymų.

48 Komisija mano, kad skundžiamo sprendimo 172 ir 173 punktuose Pirmosios instancijos teismas nustatė, jog dukterinės bendrovės nesavarankiškumo prezumpcija nėra nenuginčijama. Ji taip pat teigia, kad Pirmosios instancijos teisme pateiktas ieškinio pagrindas dėl atsakomybės pripažinimo buvo atmestas, nes, kaip, be kita ko, matyti iš skundžiamo sprendimo 163–165, 167 ir 169 punktų, ieškovė pasirėmė vien įrodymais nepagrįstais teiginiais. Komisijos nuomone, paprasčiausia aplinkybė, jog buvo reikalaujama įrodymų paprasčiausiam teiginiui pagrįsti, nepadaro aptariamos prezumpcijos nenuginčijamos.

49 Anot Komisijos, viso ar beveik viso dukterinės bendrovės kapitalo priklausymas patronuojančiajai bendrovei leidžia tik preziumuoti, kad šios bendrovės priklauso tai pačiai „įmonei“, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį, kol bus įrodyta

priešingai. Nagrinėjamu atveju apeliantė negali kaltinti Komisijos nusprendus, kad prezumpcija nebuvo paneigta, nes ji apsiribojo tik nepakankamai pagrįstais teiginiais dėl „savarankiškumo“ arba argumentais, kurie nėra reikšmingi nustatant, ar dukterinė bendrovė ir patronuojančioji bendrovė sudaro vieną ekonominį vienetą.

50 Dėl šio sprendimo 47 punkte išdėstytų apeliantės argumentų Komisija teigia, kad iš tikrųjų apeliantė, atrodo, ginčija tai, kaip Pirmosios instancijos teismas įvertino įrodymus, o tai nėra priimtina nagrinėjant apeliacinį skundą. Be to, anot jos, Pirmosios instancijos teismas buvo įvertinęs visumą. Komisijos teigimu, tai, kad jis neįvertino tam tikrų tariamų požymių, atsitiko paprasčiausiai dėl to, kad didelė dalis šių požymių nebuvo pagrįsta įrodymais.

— Teisingumo Teismo vertinimas

51 Kiek pirmoje penktojo apeliacinio skundo pagrindo dalyje apeliantė kalba apie Komisijos vaidmenų Sąjungos konkurencijos politikoje supainiojimą, konstatuotina, kad ja, pažeidžiant Procedūros reglamento 113 straipsnio 2 dalį, siekiama pakeisti Pirmosios instancijos teismo nagrinėtos bylos dalyką. Šiuo požiūriu ši apeliacinio skundo pagrindo dalis, vadovaujantis šio sprendimo 35 punkte nurodyta teismų praktika, pripažintina nepriimtina.

52 Vis dėlto pirma penktojo apeliacinio skundo pagrindo dalis pripažintina priimtina tiek, kiek, neatsižvelgiant į iš minėto supainiojimo padarytas išvadas, ja ginčijama aplinkybė, jog skundžiamame sprendime buvo taikyta prezumpcija, pagal kurią visą arba beveik visą dukterinės bendrovės kapitalą turinti patronuojančioji bendrovė iš

esmės gali būti pripažinta atsakinga už šios dukterinės bendrovės padarytą Sąjungos konkurencijos taisyklių pažeidimą.

53 Šiuo aspektu pirmiausia reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką įmonės sąvoka apima bet kurį ūkinę veiklą vykdantį subjektą, neatsižvelgiant į jo teisinį statusą ar finansavimo būdus. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra patikslinęs, pirma, kad įmonės sąvoka šiomis aplinkybėmis turi būti suprantama kaip reiškianti ekonominį vienetą, net jeigu teisiniu požiūriu šį ekonominį vienetą sudaro keletas fizinių ar juridinių asmenų, antra, kad kai toks ekonominis vienetas pažeidžia konkurencijos taisykles, jis pagal asmeninės atsakomybės principą turi atsakyti už šį pažeidimą (žr. 2011 m. sausio 20 d. Sprendimo *General Química ir kt. prieš Komisiją*, C-90/09 P, Rink. p. I-1, 34 ir 35 punktus ir ten nurodytą teismų praktiką bei 2011 m. kovo 29 d. Sprendimo *ArcelorMittal Luxembourg prieš Komisiją ir Komisija prieš ArcelorMittal Luxembourg ir kt.*, C-201/09 P ir C-216/09 P, Rink. p. I-2239, 95 punktą).

54 Iš nusistovėjusios teismų praktikos išplaukia, kad atsakomybė už dukterinės bendrovės veiksmus gali tekti patronuojančiajai bendrovei, be kita ko, kai, nors ir turėdama savarankišką teisinį subjektiškumą, ši dukterinė bendrovė savarankiškai nesprendžia dėl savo elgesio rinkoje, o iš esmės įgyvendina patronuojančiosios bendrovės nurodymus, visų pirma atsižvelgiant į ekonominius, organizacinius ir teisinius šių dviejų teisės subjektų ryšius (žr. minėtų sprendimų *Akzo Nobel ir kt. prieš Komisiją* 58 punktą bei *General Química ir kt. prieš Komisiją* 37 punktą).

55 Kadangi tokioje situacijoje patronuojančioji bendrovė ir jos dukterinė bendrovė yra to paties ekonominio vieneto narės ir todėl sudaro vieną įmonę, kaip tai suprantama pagal EB 81 straipsnį, sprendimą, kuriuo skiriamos baudos, Komisija gali adresuoti

patronuojančiajai bendrovei be reikalavimo įrodyti asmeninį šios bendrovės dalyvavimą darant pažeidimą (žr. minėtų sprendimų *Akzo Nobel ir kt. prieš Komisiją* 59 punktą bei *General Química ir kt. prieš Komisiją* 38 punktą).

56 Šiuo aspektu Teisingumo Teismas yra pažymėjęs, kad tuo ypatingu atveju, kai patronuojančiajai bendrovei priklauso 100 % jos Sąjungos konkurencijos normų pažeidimą padariusios dukterinės bendrovės akcijų, viena vertus, ši patronuojančioji bendrovė gali daryti lemiamą įtaką šios dukterinės bendrovės elgesiui ir, kita vertus, egzistuoja nuginčijama prezumpcija, kad ši patronuojančioji bendrovė iš tikrųjų daro lemiamą įtaką savo dukterinės bendrovės elgesiui (toliau – faktinio lemiamos įtakos darymo prezumpcija) (žr., be kita ko, 1983 m. spalio 25 d. Sprendimo *AEG-Telefunken prieš Komisiją*, 107/82, Rink. p. 3151, 50 punktą; minėtų sprendimų *Akzo Nobel ir kt. prieš Komisiją* 60 punktą; *General Química ir kt. prieš Komisiją* 39 punktą bei *ArcelorMittal Luxembourg prieš Komisiją ir Komisija prieš ArcelorMittal Luxembourg ir kt.* 97 punktą).

57 Tokiomis aplinkybėmis Komisijai pakanka įrodyti, jog patronuojančiajai bendrovei priklauso visas jos dukterinės bendrovės kapitalas, kad būtų preziumuojama, jog patronuojančioji bendrovė faktiškai daro lemiamą įtaką jos ekonominei politikai. Tada Komisija gali pripažinti, kad patronuojančioji bendrovė solidariai atsakinga už dukterinei bendrovei skirtos baudos sumokėjimą, nebent patronuojančioji bendrovė, kuri turi nuginčyti šią prezumpciją, pateiktų pakankamai įrodymų, kad jos dukterinė bendrovė rinkoje veikia savarankiškai (žr. 2000 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Stora Kopparbergs Bergslags prieš Komisiją*, C-286/98 P, Rink. p. I-9925, 29 punktą bei minėtų sprendimų *Akzo Nobel ir kt. prieš Komisiją* 61 punktą; *General Química ir kt. prieš Komisiją* 40 punktą ir *ArcelorMittal Luxembourg prieš Komisiją ir Komisija prieš ArcelorMittal Luxembourg ir kt.* 98 punktą).

58 Iš teismų praktikos taip pat matyti, kad siekiant nustatyti, ar dukterinė bendrovė pati sprendžia dėl savo elgesio rinkoje, reikia atsižvelgti į visus reikšmingus duomenis apie ekonominius, organizacinius ir teisinius ryšius, kurie sieja šią dukterinę bendrovę su patronuojančiąja bendrove ir kurie gali skirtis, nelygu konkretus atvejis, todėl negali

būti išvardyti kaip baigtinis sąrašas (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. prieš Komisiją* 73 ir 74 punktus).

59 Faktinio lemiamos įtakos darymo prezumpcija, be kita ko, skirta užtikrinti pusiausvyrai tarp, viena vertus, tikslo nutraukti konkurencijos taisyklėms ir visų pirma SESV 101 straipsniui prieštaraujančius veiksmus ir užkirsti kelią jų atnaujinimui svarbos ir, kita vertus, tam tikrų bendrųjų Sąjungos teisės principų, kaip antai nekaltumo prezumpcijos, bausmių individualizavimo ir teisinio saugumo principų, reikalavimų bei teisės į gynybą, įskaitant kovos priemonių lygybės principą. Būtent dėl šios priežasties ši prezumpcija yra nuginčijama, kaip matyti iš šio sprendimo 56 punkte nurodytos teismų praktikos.

60 Taip pat primintina, jog ši prezumpcija grindžiama nuomone, kad, išskyrus visiškai išimtines aplinkybes, visą dukterinės bendrovės kapitalą turinti bendrovė vien dėl tokios kapitalo dalies gali daryti lemiamą įtaką šios dukterinės bendrovės elgesiui ir kad faktinio nepasinaudojimo šia įtakos galia paprastai prasmingiausia ieškoti subjektams, kurių atžvilgiu ši prezumpcija taikoma.

61 Šiomis sąlygomis, jeigu šiai prezumpcijai paneigti suinteresuotajai įmonei pakaktų paprasčiausiai padaryti nepagrįstus teiginius, ji iš esmės prarastų savo veiksmingumą.

62 Be to, iš teismų praktikos išplaukia, kad tam tikra, net ir sunkiai paneigiama, prezumpcija neperžengia priimtinumo ribų, jeigu ji proporcinga siekiamam teisėtam tikslui, egzistuoja galimybė pateikti priešingus įrodymus ir užtikrinama teisė į gynybą (šiuo klausimu žr. 2009 m. gruodžio 23 d. Sprendimo *Spector Photo Group et Van*

Raemdonck, C-45/08, Rink. p. I-12073, 43 ir 44 punktus bei 2002 m. liepos 23 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimo *Janosevic prieš Švediją*, *Recueil des arrêts et décisions* 2002-VII, 101 ir paskesnius punktus).

63 Nagrinėjamu atveju iš šio sprendimo 46 ir 47 punktų matyti, kad apeliantė neginčija pačios faktinio lemiamos įtakos darymo prezumpcijos, kaip ji aprašyta šio sprendimo 56 ir 57 punktuose, teisėtumo. Ji juo labiau neginčija galimybės taikyti tokią prezumpciją nagrinėjamo atvejo aplinkybėmis, kai patronuojančioji bendrovė turi 98 % dukterinės bendrovės kapitalo.

64 Šio sprendimo 43–47 punktuose išdėstyti apeliantės argumentai savo ruožtu grindžiami teiginiu, kad susiklosčiusiomis šios bylos faktinėmis aplinkybėmis Pirmosios instancijos teismas pritaikė nenuginčijamą šios prezumpcijos variantą.

65 Priešingai, nei teigia apeliantė, skundžiamame sprendime pasirinktas Pirmosios instancijos teismo metodas, pritaikytas apeliantės pateiktiems duomenims, apskritai vertinant, nėra grindžiamas *probatio diabolica*. Kaip išplaukia iš šio sprendimo 58 punkto, subjektai, norintys nuginčyti faktinio lemiamos įtakos darymo prezumpciją, turi pateikti visus duomenis apie ekonominius, organizacinius ir teisinius ryšius, siejančius atitinkamą dukterinę bendrovę su patronuojančiąja bendrove, kuriuos jos laiko galinčiais įrodyti, kad jos nesudaro vieno ūkio subjekto.

66 Šiuo aspektu paprasta aplinkybė, kad konkrečiu atveju tam tikras subjektas nepateikia įrodymų, galinčių nuginčyti faktinio lemiamos įtakos darymo prezumpciją, nereiškia, kad šios prezumpcijos apskritai neįmanoma nuginčyti.

67 Šiomis sąlygomis tiek, kiek šio sprendimo 44 punkto trečioje įtraukoje ir 45–47 punktuose suformuluotais kaltinimais iš esmės teigiama, kad Pirmosios instancijos teismo atliktas ieškovės pateiktų argumentų įvertinimas vien dėl jame padarytos ieškovės požiūriu neigiamos išvados parodo *probatio diabolica* egzistavimą, šie kaltinimai atmestini.

68 Savo ruožtu tiek, kiek šiais kaltinimais iš tiesų siekiama, kad Teisingumo Teismas iš naujo įvertintų Pirmosios instancijos teismo konstatuotas faktines aplinkybes, jie laikytini nepriimtinais apeliacinio skundo stadijoje. Iš nusistovėjusios teismų praktikos matyti, kad tik Pirmosios instancijos teismas turi jurisdikciją, viena vertus, nustatyti faktines aplinkybes, išskyrus atvejus, kai iš turimos bylos medžiagos matyti, kad šie konstatavimai iš esmės neteisingi, ir, kita vertus, įvertinti šiuos faktus. Taigi faktų įvertinimas, išskyrus pateiktų įrodymų iškraipymo atvejus, nėra teisės klausimas, kuriam taikoma Teisingumo Teismo kontrolė (žr., be kita ko, 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimo *AEPI prieš Komisiją*, C-425/07 P, Rink. p. I-3205, 44 punktą bei ten nurodytą teismų praktiką).

69 Tiek, kiek šiuos kaltinimus alternatyviai būtų galima aiškinti taip, kad juose kalbama apie tai, jog Pirmosios instancijos teismas nepaisė savo teisminės kontrolės apimties, jie sutampa su ketvirtuoju apeliacinio skundo pagrindu, todėl nėra reikalo jų atskirai vertinti nagrinėjant šią penktojo apeliacinio skundo pagrindo dalį.

70 Be to, dėl šio sprendimo 44 punkto pirmoje įtraukoje išdėstytos kritikos, kad turimos dukterinės bendrovės kapitalo dalies dydžio savaime pakanka faktinio lemiamos įtakos darymo prezumpcijai taikyti, pažymėtina, jog aplinkybė, kad pateikti priešingus įrodymus tam tikrai prezumpcijai paneigti sudėtinga, savaime nereiškia šios prezumpcijos nenuginčijamumo, visų pirma jeigu subjektai, kurių atžvilgiu taikoma prezumpcija, patys geriausiai gali rasti tokių įrodymų savo pačių veiklos sferoje.

71 Dėl antrojo apeliantės pateikto argumento, siekiant įrodyti faktiškai nenuginčijamą Pirmosios instancijos teismo taikytos prezumpcijos pobūdį, kuris išdėstytas šio sprendimo 44 punkto antroje įtraukoje, pažymėtina, kad, net darant prielaidą, jog skundžiamo sprendimo 105 punkte Pirmosios instancijos teismas pripažino Komisijos diskrecinius įgaliojimus, apie kuriuos kalbama minėtoje 44 punkto antroje įtraukoje, toks pripažinimas ar tokie įgaliojimai neturėtų jokios įtakos klausimui, ar skundžiamame sprendime taikyta prezumpcija yra nenuginčijama. Tai reiškia, kad šiems argumentams negali būti pritarta.

72 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, pirma penktojo apeliacinio skundo pagrindo dalis atmestina.

Dėl antros penktojo apeliacinio skundo pagrindo dalies, pagal kurią įmonės koncepcija pagrįsta Pirmosios instancijos teismo taikyta atsakomybės prezumpcija paneigia juridinių asmenų autonomijos principą

— Šalių argumentai

73 Apeliantė tvirtina, kad skundžiamu sprendimu pažeidžiamas subsidiarumo principas, nes juo juntamai sutrikdomas juridinių asmenų autonomijos principas, kuris yra vienas svarbiausių teisinių valstybių narių įmonių teisės pagrindų.

74 Anot apeliantės, Pirmosios instancijos teismo padaryta teisės klaida – tai nuomonė, kad įmonės atžvilgiu jis gali laisvai nuspręsti, netaikyti įmonę sudarančiam juridiniam asmeniui nei autonomijos principo, nei teisės į gynybą.

75 Be to, anot apeliantės, Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą, pripažinęs pertekliniu reikalavimą, kad Komisija savo sprendime nurodytų konkrečius jos dukterinės bendrovės nesavarankiškumą rinkoje patvirtinančius požymius.

76 Komisija tvirtina, kad subsidiarumo principu nebuvo remiamasi Pirmosios instancijos teisme, todėl teiginys apie jo pažeidimą yra naujas pagrindas, kuris nepriimtinas apeliacinio skundo stadijoje. Dėl esmės ji teigia, kad šis principas čia bet kuriuo atveju netaikytinas, nes šioje srityje Europos Sąjunga turi išimtinę kompetenciją.

77 Komisija taip pat mano, kad „įmonės“ sąvoka, kaip ji suprantama konkurencijos teisėje, yra savarankiška Sąjungos teisės sąvoka. Be to, anot jos, tam tikros bendrovės „autonomija“ nėra nesuderinama su teismų praktikoje suformuluota prezumpcija dėl faktinės patronuojančiosios bendrovės vykdomos tam tikrų savo dukterinių įmonių kontrolės.

— Teisingumo Teismo vertinimas

78 Tiek, kiek ši apeliacinio skundo pagrindo dalis susijusi su subsidiarumo principo nepaisymu, taikant šio sprendimo 35 punkte nurodytą teismų praktiką ji pripažintina nepriimtina.

79 Be to, šio sprendimo 74 punkte išdėstytas kaltinimas atmestinas, nes jis pateiktas dėl teiginio, kurio Pirmosios instancijos teismas nėra nei tiesiogiai, nei implicitiškai suformulavęs skundžiamame sprendime.

80 Dėl šio sprendimo 75 punkte išdėstyto argumento dar pasakytina, kad iš šio sprendimo 56 ir 57 punktų išplaukia, kad, konkrečiu atveju norėdama taikyti faktinio lemiamos įtakos darymo prezumpciją, Komisija neprivalo nurodyti papildomų požymių, be tų, kurie patvirtina galimybę taikyti ir naudoti šią prezumpciją (šiuo klausimu taip pat žr. minėto Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. prieš Komisiją* 62 punktą). Todėl Pirmosios instancijos teismas nėra padaręs teisės klaidos dėl to, kad, be su nagrinėjamos prezumpcijos panaudojimu susijusių duomenų, nepareikalavo konkrečių papildomų apeliantės dukterinės bendrovės nesavarankiškumą rinkoje patvirtinančių požymių.

81 Be to tiek, kiek minėtame 75 punkte išdėstytu argumentu pateikiamas kaltinimas dėl to, kad nebuvo skirta sankcija už ginčijamo sprendimo motyvavimą, kiek tai susiję su apeliante, šis kaltinimas sutampa su trečiuoju apeliacinio skundo pagrindu, dėl to nėra reikalo jo vertinti nagrinėjant šią penktojo apeliacinio skundo pagrindo dalį.

82 Todėl antra penktojo apeliacinio skundo pagrindo dalis atmestina.

Dėl trečios penktojo apeliacinio skundo pagrindo dalies, pagal kurią Komisijai pripažinta vertinimo laisvė taikant atsakomybės prezumpciją pažeidžia teisėtumo ir teisinio saugumo principus

— Šalių argumentai

83 Apeliantė tvirtina, kad skundžiamas sprendimas neatitinka įstatymų aiškumo ir numatomumo reikalavimo, kuris būtinas tiek pagal teisėtumo, tiek pagal teisinio saugumo principus. Anot apeliantės, iš skundžiamo sprendimo 97, 152, 167, 186 ir

194 punktų matyti, kad Pirmosios instancijos teismas laikosi nuomonės, jog konkurencijos teisės pažeidimų srityje egzistuoja du atsakomybės režimai. Pagal pirmąjį baudžiama už tiesioginį patronuojančiųjų bendrovių, kaip bendravykdžių, dalyvavimą darant konkurencijos teisės pažeidimą, o toks dalyvavimas yra „jų pačių valios išraiška“. Pagal antrąjį režimą patronuojančiosios bendrovės, kaip bendrininkės, baudžiamos už 100 % joms priklausančių dukterinių bendrovių pažeidimus, nereikalaujant, kad būtų buvę atlikti materialūs jų bendrininkavimą patvirtinantys veiksmai, o dėl to ši situacija prilygsta atsakomybės už kito asmens veiksmus režimui.

84 Apeliantės teigimu, jeigu toks atsakomybės be kaltės režimas iš tiesų egzistuotų Sąjungos konkurencijos teisėje, *quod non*, jis turėtų būti tiksliai apibrėžtas ir aiškiai bei nuosekliai taikomas institucijų. Tačiau skundžiamo sprendimo 105 punkte Pirmosios instancijos teismo pripažinti diskreciniai įgaliojimai neatitinka šio aiškumo ir nuoseklumo reikalavimo.

85 Šiuo klausimu apeliantė griežtai smerkia tai, ką ji kvalifikuoja kaip „dvigubą supainiojimą“, kurį Pirmosios instancijos teismas padarė skundžiamo sprendimo 213 punkte, pirma, supainiojęs patronuojančiosios bendrovės atsakomybės pripažinimą ir jos atsakomybę už baudos sumokėjimą ir, antra, supainiojęs atsakomybės pripažinimą ir baudos nustatymą, kadangi Pirmosios instancijos teismas pateisino tariamą Komisijos diskreciją pripažinti atsakomybę jos vertinimo laisve baudų srityje.

86 Komisija mano, kad skundžiamame sprendime Pirmosios instancijos teismas nepaliko Komisijai vertinimo laisvės ir diskrecinių įgaliojimų vertinti, ar įvykdytos patronuojančiosios bendrovės atsakomybės už pažeidimą pripažinimo sąlygos. „Vertinimo laisvė“ atsiranda tik toje stadijoje, kai, galėdama pripažinti kelių grupei priklausančių bendrovių atsakomybę už pažeidimą, Komisija nusprendžia pripažinti visų grupės bendrovių arba tik kai kurių iš jų atsakomybę.

— Teisingumo Teismo vertinimas

87 Priešingai, nei teigia apeliantė tiek šioje penktojo apeliacinio skundo pagrindo dalyje, tiek pateikdama pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą, skundžiamo sprendimo 97, 152, 167, 186 ir 194 punktuose Pirmosios instancijos teismas nėra konstatavęs „atsakomybės be kaltės režimo“ veikimo Sąjungos konkurencijos teisėje.

88 Šiuo klausimu reikia priminti, kaip skundžiamo sprendimo 97, 152, 167 ir 186 punktuose pažymėjo Pirmosios instancijos teismas ir kaip matyti iš šio sprendimo 53–55 punktų, kad jeigu patronuojančioji bendrovė ir jos dukterinė bendrovė įeina į vieną „įmonę“, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnį, nebūtinai ta aplinkybė, jog patronuojančioji bendrovė kurstė dukterinę bendrovę padaryti pažeidimą, ir juo labiau tai, kad patronuojančioji bendrovė dalyvavo darant pažeidimą, o tai, kad jos sudaro vieną įmonę, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnį, leidžia Komisijai adresuoti sprendimą, kuriuo skiriamos baudos, patronuojančiajai bendrovei.

89 Be to, iš skundžiamo sprendimo 105 punkto matyti, kad Pirmosios instancijos teismas taip pat nėra pripažinęs „diskrecinių įgaliojimų pripažinti tam tikros bendrovės atsakomybę už kitos bendrovės padarytus pažeidimus“, kas kritikuojama šio sprendimo 84 punkte išdėstytuose apeliantės argumentuose. Minėtame 105 punkte Pirmosios instancijos teismas iš esmės pažymėjo, kad ginčijamo sprendimo 260 konstatuojamojoje dalyje suformuluota pastaba siekiama tik atmesti argumentą, susijusį su tuo, kad ankstesniuose *Atofina* skirtuose sprendimuose šios bendrovės veiksmai nebuvo inkriminuoti jos patronuojančiajai bendrovei. Apsiribodamas tuo, kad iš esmės pažymėjo, jog Komisija nepretenduoja į šiame teisme kritikuojamos apimties diskrecinius įgaliojimus, Pirmosios instancijos teismas, priešingai, nei šioje penktojo apeliacinio skundo pagrindo dalyje leidžia suprasti apeliantė, neteigė, kad Sąjungos konkurencijos teisėje veikia „atsakomybės be kaltės režimas“.

90 Dėl to šio sprendimo 83 ir 84 punktuose išdėstyti argumentai grindžiami klaidingomis prielaidomis ir yra atmestini.

91 Be to, tai reiškia, kad nors šio sprendimo 85 punkte išdėstytas kaltinimas nėra nepriimtinas dėl aiškumo stokos, jis bet kuriuo atveju atmestinas, nes susijęs su šio sprendimo 83 ir 84 punktuose išdėstytais argumentais.

92 Todėl trečia penktojo apeliacinio skundo pagrindo dalis atmestina.

Dėl ketvirtos apeliacinio skundo pagrindo dalies, pagal kurią atsakomybės prezumpcija pažeidžia vienodo požiūrio principą

Šalių argumentai

93 Apeliantė tvirtina, kad buvo pažeistas vienodo požiūrio principas, nes Pirmosios instancijos teismas teigė, jog apeliantė ir kitos ginčijamame sprendime įvardytos bendrovės buvo traktuojamos panašiai.

94 Anot Komisijos, paprasčiausia aplinkybė, kad, be nuorodos į prezumpciją dėl patronuojančiosios bendrovės vykdomos 100 % jai priklausančių dukterinių bendrovių

kontrolės, ginčijamame sprendime buvo išdėstyti papildomi požymiai dėl *Akzo Nobel* grupės patronuojančiosios bendrovės, nereiškia, jog Komisija arba Pirmosios instancijos teismas diskriminavo apeliantę. Komisijos teigimu, tai paprasčiausiai reiškia, kad požymiai, leidžiantys pripažinti *Akzo Nobel NV* atsakomybę už pažeidimą, buvo „stipresni“, tačiau tai nesuponuoja, kad duomenų, leidžiančių pripažinti apeliantės atsakomybę už *Atofina* neteisėtus veiksmus, nepakanka.

— Teisingumo Teismo vertinimas

95 Kaip priminta šio sprendimo 63 punkte, apeliantė neginčija nei pačios faktinio lemiamos įtakos darymo prezumpcijos, kaip ji aprašyta šio sprendimo 56 ir 57 punktuose, teisėtumo, nei galimybės taikyti tokią prezumpciją, kai patronuojančioji bendrovė turi 98 % savo dukterinės bendrovės kapitalo.

96 Iš šio sprendimo 56, 57 ir 80 punktų išplaukia, kad faktinio lemiamos įtakos darymo prezumpcijos taikymas nepriklauso nuo to, ar buvo pateikta papildomų požymių, susijusių su faktine patronuojančiosios bendrovės įtaka (šiuo klausimu taip pat žr. minėto Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. prieš Komisiją* 62 punktą).

97 Šiomis sąlygomis paprasčiausia aplinkybė, kad dėl kai kurių patronuojančiųjų bendrovių Komisija turėjo tokių papildomų požymių, o dėl kitų – jų neturėjo, ir paminėjo juos ginčijamame sprendime, nėra teisinis trūkumas, už kurį Pirmosios instancijos teismas turėjo numatyti sankciją skundžiamame sprendime.

98 Tai reiškia, kad ketvirta penktojo apeliacinio skundo pagrindo dalis, taigi ir visas šis apeliacinio skundo pagrindas, atmestini.

Dėl antrojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su teisės į gynybą pažeidimu dėl klaidingo teisingumo ir kovos priemonių lygybės principų aiškinimo

99 Antruoju apeliacinio skundo pagrindu apeliantė teigia, kad skundžiamo sprendimo 64 punkte padaryta teisės klaida, nes Pirmosios instancijos teismas pažeidė kovos priemonių lygybės principą. Kaip aiškiai išplaukia iš paties apeliacinio skundo, ši dalis taip pat apima pirmajame apeliacinio skundo pagrinde suformuluotą kaltinimą, kuris išdėstytas šio sprendimo 32 punkto pirmoje įtraukoje.

100 Iš esmės antrąjį apeliacinio skundo pagrindą sudaro dvi dalys, kurios nagrinėtinos kartu.

Šalių argumentai

101 Pirmoji dalis susijusi su apeliantės teisės į gynybą pažeidimu nuo pat pirmos procedūros stadijos.

102 Anot *Elf Aquitaine*, Pirmosios instancijos teismas paneigė bet kokio išankstinio tyrimo prieš išsiunčiant pranešimą apie kaltinimus vertę jos teisės į gynybą atžvilgiu. Ji kaltina Pirmosios instancijos teismą pripažinus, kad kovos priemonių lygybės principo buvo paisoma, nors apie su ja susijusius įtarimus apeliantė pirmą kartą buvo informuota pranešimu apie kaltinimus.

103 Toks apeliantės teisės į gynybą nepaisymas nuo pat pirmos administracinės procedūros stadijos, apeliantės nuomone, nepriimtinas dėl trijų priežasčių:

— pirmiausia, dėl baudžiamojo taikant SESV 101 straipsnį paskirtų sankcijų pobūdžio Pirmosios instancijos teismas neturi teisės nuspręsti, kad iš EŽTK 6 straipsnio išplaukiančios garantijos būtų pradėtos taikyti išsiuntus pranešimą apie kaltinimus, eliminuojant išankstinio tyrimo stadiją,

— be to, apeliantės manymu, paisyti teisės būti informuotam ir išklausytam nuo pat tyrimo pradžios buvo juo labiau būtina dėl to, kad ji nedalyvavo darant pažeidimą ir, kai jis buvo daromas, apie jį nežinojo, ir

— galiausiai, nežinodama apie tyrimą ir pirmą kartą informuota apie su ja susijusius įtarimus tik pranešimo apie kaltinimus stadijoje, apeliantė net neturėjo galimybės imtis reikiamų priemonių veiksmingai pasiruošti gynybai. Šiuo aspektu, anot jos, Pirmosios instancijos teismas neatsakė į per teismo posėdį išsakytus jos argumentus, kad per ketverius tyrimo metus iki pranešimo apie kaltinimus ji galėjo leisti išnykti galimiems savo dukterinės bendrovės savarankiškumo įrodymams, o tai negrįžtamai paveikė jos teisę į gynybą.

104 Komisija tvirtina, kad, atsižvelgiant į tai, jog nagrinėjamu atveju ji nebuvo atlikusi tyrimo veiksmų apeliantės atžvilgiu, per išankstinį tyrimą ji neprivalėjo pranešti jai apie savo įtarimus.

105 Be to, Komisija teigia, kad bet kuriuo atveju, net jei paaiškėtų tariamas apeliantės nurodytas pažeidimas, dar reikia patikrinti, ar toks pažeidimas galėjo konkrečiai paveikti jos teisę į gynybą per nagrinėjamą procedūrą. Tačiau apeliantės galimybės bandyti nuginčyti aptariamą prezumpciją arba teigti, kad ši prezumpcija netaikytina, niekaip nepaveikė faktas, kad apie su ja susijusius įtarimus apeliantė sužinojo tik gavusi pranešimą apie kaltinimus. Anot Komisijos, kadangi apie galimą dukterinės bendrovės savarankiškumo įrodymų praradimą per šį laikotarpį buvo užsiminta tik per teismo posėdį, su tuo susijęs argumentas nepriimtinas. Be to, šio teiginio nepatvirtina joks įrodymas.

106 Antra antrojo apeliacinio skundo pagrindo dalis susijusi su nešališko tyrimo būtinybės neigimu.

107 Šiuo klausimu apeliantė teigia, kad Pirmosios instancijos teismas paneigė pačią Komisijos pareigą nešališkai atlikti išankstinį tyrimą.

108 Apeliantės nuomone, toks paneigimas nepriimtinas, nes, pirma, nešališkas tyrimas yra preliminari stadija, kuri reikalinga, kad prireikus Komisija galėtų adresuoti persekiojimo dokumentą, kaip antai pranešimą apie kaltinimus.

109 Antra, paneigdamas tokio tyrimo būtinybę, Pirmosios instancijos teismas, anot apeliantės, nepaisė reikalavimo nešališkai atlikti tyrimą, kuris, be kita ko, būtinas pagal kovos priemonių lygybės principą. Laikydamasis tokios pozicijos, Pirmosios instancijos teismas, pažeisdamas teisę į sąžiningą procesą ir lygybės principą, išvengė bet kokios tyrimo nešališkumo kontrolės. Apeliantės nuomone, tokios Pirmosios instancijos teismo atliekamos Komisijos tyrimo nešališkumo kontrolės nebuvimą lėmė tai, kad Pirmosios instancijos teismas patvirtino atsakomybės prezumpcijos taikymą

apeliantės atžvilgiu nuo pat tyrimo pradžios ar net tuo metu, kai apie pažeidimą buvo pirmą kartą pranešta Komisijai.

110 Šiuo aspektu apeliantė tvirtina, kad neišvengiamai šališką tyrimą jos atžvilgiu lėmė tai, kad Komisijos Konkurencijos generaliniam direktoratui buvo priskirti trys skirtingi – tyrimo, persekiojimo ir sprendimo priėmimo – įgaliojimai. Anot jos, tokiam įgaliojimų supainiojimui Komisijoje negalima pritarti, turint omenyje nuo šiol aiškiai baudžiamąjį taikant SESV 101 straipsnį skiriamų sankcijų pobūdį.

111 Komisija savo ruožtu mano, kad apeliantei nepavyko įrodyti, jog Pirmosios instancijos teismas atsisakė patikrinti jos tyrimo nešališkumą. Dėl apeliantės argumentų, susijusių su įgaliojimų priskyrimu Komisijoje (žr. šio sprendimo 110 punktą), ši institucija tvirtina, kad, pirma, jie nepriimtini ir, antra, kad jie bet kuriuo atveju neturi pagrindo.

Teisingumo Teismo vertinimas

112 Pagal nusistovėjusią teismų praktiką, kaip tai patvirtinta ESS 6 straipsnio 3 dalyje, pagrindinės teisės yra sudedamoji bendrųjų teisės principų, kurių laikymąsi užtikrina Teisingumo Teismas, dalis. Pavyzdžiui, Teisingumo Teismas yra ne kartą nusprendęs, kad teisės į gynybą paisymas per administracines procedūras konkurencijos politikos srityje yra bendrasis Sąjungos teisės principas (žr., be kita ko, 2009 m. rugsėjo

3 d. Sprendimo *Prym ir Prym Consumer prieš Komisiją*, C-534/07 P, Rink. p. I-7415, 26 punktą bei jame nurodytą teismų praktiką).

113 Dėl EB 81 straipsnio taikymo procedūros iš teismų praktikos išplaukia, kad Komisijos vykdoma administracinė procedūra skirstoma į dvi atskiras vieną po kitos einančias stadijas, kurių kiekviena pagrįsta sava vidaus logika, t. y. išankstinio tyrimo ir ginčo stadijos. Išankstinio tyrimo stadija, trunkanti iki pranešimo apie kaltinimus priėmimo, skirta tam, kad Komisija surinktų visą svarbią konkurencijos normų pažeidimą ar jo nebuvimą patvirtinančią informaciją bei suformuluotų pirminę poziciją dėl procedūros ir jos vėlesnės eigos. Savo ruožtu nuo pranešimo apie kaltinimus iki galutinio sprendimo priėmimo trunkanti ginčo stadija skirta tam, kad Komisija priimtų galutinį sprendimą dėl įmonei inkriminuojamo pažeidimo (šiuo klausimu, be kita ko, žr. 2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P ir C-254/99 P, Rink. p. I-8375, 181–183 punktus bei minėto Sprendimo *Prym ir Prym Consumer prieš Komisiją* 27 punktą).

114 Dėl išankstinio tyrimo stadijos Teisingumo Teismas yra patikslinęs, kad ši stadija prasideda, kai Komisija, pasinaudodama Sąjungos teisės aktų leidėjo jai suteiktais įgaliojimais, imasi priemonių, susijusių su kaltinimu padarius pažeidimą ir turinčių didelį poveikį įtariamųjų subjektų padėčiai (žr. minėto Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją* 182 punktą ir 2006 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied prieš Komisiją*, C-105/04 P, Rink. p. I-8725, 38 punktą).

115 Tik administracinio ginčo stadijos pradžioje suinteresuotajam subjektui pranešimu apie kaltinimus pranešami visi reikšmingi duomenys, kuriais šioje procedūros stadijoje remiasi Komisija. Todėl tik išsiuntus pranešimą apie kaltinimus suinteresuotoji įmonė gali visiškai pasinaudoti savo teise į gynybą (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją* 315 ir 316 punktus;

Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied prieš Komisiją 47 punktą bei 2007 m. sausio 25 d. Sprendimo *Dalmine prieš Komisiją*, C-407/04 P, Rink. p. I-829, 59 punktą).

116 Todėl per išankstinio tyrimo stadiją Komisijos taikytos tyrimo priemonės, visų pirma patikrinimai ir prašymai pateikti informaciją, tam tikromis situacijomis pagal savo pobūdį gali suponuoti kaltinimą Sąjungos konkurencijos taisyklių pažeidimu ir gali turėti didelį poveikį suinteresuotųjų subjektų padėčiai.

117 Dėl to svarbu vengti, kad per šią administracinės procedūros stadiją būtų negrįžtamai pažeista teisė į gynybą, nes priimtos tyrimo priemonės gali turėti lemiamą reikšmę renkant įrodymus apie įmonių veiksmų, už kuriuos joms gali kilti atsakomybė, neteisėtumą (šiuo klausimu žr. 1989 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Hoechst prieš Komisiją*, 46/87 ir 227/88, Rink. p. 2859, 15 punktą bei 2004 m. sausio 7 d. Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123, 63 punktą).

118 Pavyzdžiui, dėl protingo termino laikymosi Teisingumo Teismas iš esmės yra nusprendęs, kad vertinimas, ar nėra galimų ribojimų veiksmingai pasinaudoti teise į gynybą, neturi būti apribotas vien administracinės procedūros ginčo stadija, o turi apimti visą procedūrą per visą jos laikotarpį (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied prieš Komisiją* 49 ir 50 punktus bei 2006 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Technische Unie prieš Komisiją*, C-113/04 P, Rink. p. I-8831, 54 ir 55 punktus).

119 Panašūs argumentai taikomi ir klausimui, ar ir kokia apimtimi išankstinio tyrimo stadijoje Komisija privalo suinteresuotajam subjektui pateikti tam tikrą informaciją apie tyrimo dalyką ir tikslą, kad jis galėtų veiksmingai apsiginti ginčo stadijoje.

120 Vis dėlto tai nereiškia, kad iškart, kai imasi pirmos priemonės konkretaus subjekto atžvilgiu, Komisija visais atvejais privalo pranešti šiam subjektui apie pačią Sąjungos konkurencijos teise grindžiamų tyrimo ar persekiojimo priemonių galimybę, visų pirma jeigu tokiu pranešimu galėtų būti nepagrįstai pakenkta Komisijos tyrimo veiksmingumui (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Dalmine prieš Komisiją* 60 punktą).

121 Be to, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad asmeninės atsakomybės principas nedraudžia, kad Komisija pirmiausia nuspręstų skirti sankciją konkurencijos taisyklių pažeidimą padariusiai bendrovei, prieš išsiaiškindama, ar pažeidimas gali būti inkriminuotas jos patronuojančiajai bendrovei (žr. 2009 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *Erste Group Bank ir kt. prieš Komisiją*, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P ir C-137/07 P, Rink. p. I-8681, 82 punktą).

122 Taigi tam, kad pranešimo apie kaltinimus adresatas gautų galimybę per administracinę procedūrą veiksmingai išdėstyti savo požiūrį į Komisijos nurodytų faktų ir aplinkybių tikrumą ir reikšmingumą, ši institucija, priešingai, nei teigia apeliantė, neprivalo prieš išsiųsdama pranešimą apie kaltinimus imtis šio adresato atžvilgiu kokios nors tyrimo priemonės.

123 Šiai išvadai negali būti prieštaraujama šio sprendimo 109 ir 110 punktuose išdėstytais argumentais.

124 Šio sprendimo 110 punkte išdėstytas argumentas pripažintinas nepriimtinų dėl tų pačių priežasčių, kurios nurodytos šio sprendimo 35 ir 51 punktuose.

125 Be to, dėl šio sprendimo 109 punkte išdėstytų argumentų pasakytina, kad nors iš Pirmosios instancijos teismui pateiktų dokumentų iš tiesų matyti, jog šiame teisme apeliantė kalbėjo apie išankstinio tyrimo priemonių neatlikimą jos atžvilgiu, iš to neišplaukia, kad ji prašė teismo skirti sankciją už tariamai šališkai Komisijos atliktą bylos tyrimą arba dėl pačios tyrimo priemonės nebuvimo.

126 Tai reiškia, kad šio sprendimo 109 punkte išdėstyti argumentai atmestini kaip nepriimtini taikant šio 35 punkte nurodytą teismų praktiką.

127 Dėl šio sprendimo 103 punkto pirmoje įtraukoje išdėstyto argumento pakanka pažymėti, kad jis pateiktas dėl teiginio, kurio Pirmosios instancijos teismas nėra nei tiesiogiai, nei implicitiškai suformulavęs skundžiamame sprendime, ir todėl atmestinas.

128 Dėl šio sprendimo 103 punkto antroje įtraukoje išdėstytų argumentų iš šio sprendimo 88 ir 121 punktų matyti, kad asmeninė atsakomybė nedraudžia to, kad Komisija, iš pradžių ketinusi skirti sankciją konkurencijos taisyklių pažeidimą padariusiai bendrovei, išsiaiškintų, ar pažeidimas negalėtų būti inkriminuotas patronuojančiajai bendrovei.

129 Galiausiai dėl šio sprendimo 103 punkto trečioje įtraukoje esančių argumentų, netgi darant prielaidą, kad, nepaisant šio sprendimo 35 punkte nurodytos teismų praktikos, jie priimtini, nes buvo suformuluoti per teismo posėdį papildant pirmojoje instancijoje pateiktame ieškinyje išdėstytą pagrindą, konstatuotina, jog tai paprasčiausi jokiais konkrečiais duomenimis nepagrįsti teiginiai.

130 Šie bendro pobūdžio, abstraktūs ir nedetalizuoti argumentai galiausiai nagrinėjamu atveju negali įrodyti teisės į gynybą pažeidimo fakto, kuris turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į konkrečias kiekvienos bylos aplinkybes (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied prieš Komisiją* 52–61 punktus).

131 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, antrasis apeliacinio skundo pagrindas atmestinas.

Dėl trečiojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su teisės klaidomis dėl pareigos motyvuoti

Dėl pirmos trečiojo apeliacinio skundo pagrindo dalies, susijusios su teisės klaida dėl motyvavimo sąvokos ir neteisingais Pirmosios instancijos teismo konstatavimais, pripažinus glaustą ginčijamo sprendimo pagrindimą pakankamu

— Šalių argumentai

132 Pirmoje trečiojo apeliacinio skundo pagrindo dalyje apeliantė pirmiausia tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas klaidingai pasirėmė neteisingu pareigos motyvuoti supratimu.

133 *Elf Aquitaine* mano, kad Pirmosios instancijos teismas turėjo konstatuoti, jog ginčijamo sprendimo pagrindimo dėl nagrinėjamo pažeidimo inkriminavimo jai nepakanka, kad leistų jai suprasti, ar šis sprendimas gerai pagrįstas, ar vis dėlto jame yra esmės ir formos trūkumų.

134 Anot apeliantės, kitaip, nei skundžiamo sprendimo 81, 82 ir 89 punktuose nusprendė Pirmosios instancijos teismas, nagrinėjamu atveju nepakako, kad iš ginčijamo sprendimo ji galėtų paprasčiausiai suprasti, jog Komisija laiko ją darančia lemiamą įtaką *Atofina* ekonominei politikai. Atvirkščiai, kadangi, kitaip nei pranešimas apie kaltinimus, ginčijamas sprendimas nėra parengiamasis dokumentas, jo pagrindimas turi būti pakankamai tikslus, kad, viena vertus, apeliantė galėtų sužinoti priežastis, dėl kurių šis sprendimas buvo priimtas, ir įvertinti jame išdėstytus argumentus, spręsdama, ar pateikti ieškinį, ir, kita vertus, Pirmosios instancijos teismas galėtų atlikti jam tenkančią teisėtumo kontrolę, jeigu ginčijamas sprendimas būtų jam pateiktas nagrinėti.

135 *Elf Aquitaine* nuomone, šis motyvavimas juo labiau turėjo būti kuo tikslesnis dėl to, kad i) apeliantė nebuvo informuota apie jos atžvilgiu pradėtus persekiojimo veiksmus, kol negavo pranešimo apie kaltinimus, ii) šie persekiojimo veiksmai buvo pagrįsti vien atsakomybės prezumpcija, kuri nebuvo pagrįsta nė menkiausiais konkrečiais faktiniais duomenimis ir kurią pasirodė neįmanoma nuginčyti, iii) Komisija nutolo nuo savo įprastos sprendimų praktikos ir iv) ginčijamas sprendimas neigiamai veikia daugelį apeliantės pagrindinių teisių.

136 Dėl pirmesnio šio sprendimo punkto iii) papunktyje išdėstyto argumento pasakytina, kad apeliantė, be kita ko, tvirtina, jog 2008 m. spalio 1 d. Sprendimo dėl procedūros pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (byla COMP/C.39181 – Žvakių vaškas) (santrauka paskelbta OL C 295, 2009, p. 17) santraukos 574 konstatuojamojoje dalyje Komisija pripažino, kad ginčijamu

sprendimu apeliantės atžvilgiu buvo nukrypta nuo ligtolinės sprendimų praktikos. Šiuo aspektu apeliantė taip pat daro nuorodą į Sprendimą *Organiniai peroksidai* (minėtas šio sprendimo 22 punkte), kuriame labai panašiomis į nagrinėjamas aplinkybėmis jai nebuvo pateikta jokio kaltinimo dėl dukterinės bendrovės *Atofina* neteisėto elgesio.

137 Antra, *Elf Aquitaine* tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismo išvada dėl pakankamo ginčijamo sprendimo motyvavimo pagrįsta materialiai neteisingais faktiniais konstatavimais, nes šis motyvavimas ne tik labai glaustas, bet ir, apeliantės nuomone, jo nepakanka arba net iš viso nėra.

138 Viena vertus, ginčijamame sprendime nėra atsakymo į kai kuriuos konkrečius argumentus, kurie buvo pateikti reaguojant į pranešimą apie kaltinimus.

139 Kita vertus, ginčijamame sprendime Komisija apsiribojo tuo, kad be paaiškinimo bendrai ir neskirdama atmetė visus kitus apeliantės pateiktus argumentus. Pavyzdžiui, Komisija nenurodė, kuriuose iš jai pateiktų dokumentų, kaip ji mano, pateikta „tik bendra bendrovės ekonominio valdymo apžvalga“.

140 Todėl, anot apeliantės, Pirmosios instancijos teismas turėjo panaikinti ginčijamą sprendimą dėl motyvacijos stokos.

141 Komisija pirmiausia mano, kad ši apeliacinio skundo pagrindo dalis pripažintina nepriimtina, nes joje tiksliai nenurodytos kritikuojamos skundžiamo sprendimo dalys arba šią dalį konkrečiai pagrindžiantys teisiniai argumentai.

142 Ji taip pat teigia, kad teismų praktika ir Komisijos sprendimų praktika patronuojančiųjų bendrovių atsakomybės srityje buvo gerai žinomos nuo pat procedūros, kurioje buvo priimtas ginčijamas sprendimas, pradžios.

143 Anot Komisijos, nors, kalbant apie reikšmingas faktines aplinkybes, atrodo, kad tarp procedūros, kurioje buvo priimtas ginčijamas sprendimas, ir procedūros, kurioje buvo priimtas Sprendimas *Organiniai peroksidai*, nėra didelių objektyvių skirtumų, kitokį Komisijos požiūrį ginčijamame sprendime galėtų paaiškinti, viena vertus, aplinkybė, kad tarp pranešimo apie kaltinimus, susijusio su Sprendimu *Organiniai peroksidai*, datos ir su ginčijamu sprendimu susijusio pranešimo apie kaltinimus datos buvo priimtas 2003 m. rugsėjo 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Michelin prieš Komisiją* (T-203/01, Rink. p. II-4071), bei, antra vertus, tai, jog 2002 ir 2003 m. Komisijos požiūris pasikeitė.

— Teisingumo Teismo vertinimas

144 Pagal nusistovėjusią teismų praktiką iš SESV 265 straipsnio, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio pirmos pastraipos ir Procedūros reglamento 112 straipsnio 1 dalies c punkto išplaukia, kad apeliaciniame skunde turi būti tiksliai nurodytos kritikuojamos sprendimo, kurį prašoma panaikinti, dalys ir teisiniai argumentai, konkrečiai pagrindžiantys šį prašymą (žr., be kita ko, 2010 m. liepos 1 d. Sprendimo *Knauf Gips prieš Komisiją*, C-407/08 P, Rink. p. I-6375, 43 punktą ir ten nurodytą teismų praktiką).

145 Priešingai, nei, kaip aprašyta šio sprendimo 141 punkte, teigia Komisija, ši apeliacinio skundo pagrindo dalis atitinka šios teismų praktikos reikalavimus ir yra priimtina.

146 Dėl esmės pirmiausia primintina, kad EB 253 straipsnyje numatyta pareiga motyvuoti yra esminis procedūrinis reikalavimas, kurį reikia skirti nuo motyvavimo pagrįstumo, nuo kurio priklauso ginčijamo teisės akto teisėtumas iš esmės (žr. 1998 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France*, C-367/95 P, Rink. p. I-1719, 67 punktą bei 2001 m. kovo 22 d. Sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją*, C-17/99, Rink. p. I-2481, 35 punktą).

147 Šiuo požiūriu EB 253 straipsniu reikalaujamas motyvavimas turi atitikti ginčijamo akto pobūdį ir aiškiai bei nedviprasmiškai atskleisti aktą priėmusios institucijos argumentus, kad suinteresuotieji asmenys galėtų suprasti priimtos priemonės pagrindimą, o kompetentingas teismas – vykdyti jos kontrolę (žr. minėtų sprendimų *Prancūzija prieš Komisiją* 35 punktą ir *Deutsche Telekom prieš Komisiją* 130 punktą).

148 Pavyzdžiui, individualių sprendimų atveju iš nusistovėjusios teismų praktikos išplaukia, kad, be tikslo lesti atlikti teisminę kontrolę, pareiga motyvuoti siekiama suteikti suinteresuotajam asmeniui pakankamai informacijos, kuri leistų žinoti, ar sprendimas galėtų turėti trūkumų, dėl kurių jo galiojimas gali būti ginčijamas (šiuo klausimu, be kita ko, žr. 2003 m. spalio 2 d. Sprendimo *Corus UK prieš Komisiją*, C-199/99 P, Rink. p. I-11177, 145 punktą bei 2005 m. birželio 28 d. Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją,* C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ir C-213/02 P, Rink. p. I-5425, 462 punktą).

149 Taigi iš esmės apie motyvus suinteresuotajam asmeniui turi būti pranešama kartu su jam nenaudingu sprendimu. Motyvavimo nebuvimo negali ištaisyti tai, kad suinteresuotasis asmuo sprendimo motyvus sužino vykstant procesui Sąjungos teismuose (žr. 1981 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Michel prieš Parlamentą*, 195/80, Rink. p. 2861, 22 punktą; 2002 m. rugsėjo 26 d. Sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, C-351/98, Rink. p. I-8031, 84 punktą; 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *IPK-München ir Komisija*, C-199/01 P ir C-200/01 P, Rink. p. I-4627, 66 punktą bei minėto Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* 463 punktą).

150 Pagal nusistovėjusią teismų praktiką pareiga motyvuoti turi būti vertinama atsižvelgiant į kiekvieną atvejį atskirai, tai yra į akto turinį, nurodytų priežasčių pobūdį bei asmenų, kuriems aktas skirtas, ar kitų asmenų, kurie konkrečiai ir tiesiogiai su juo susiję, interesus gauti paaiškinimus. Nereikalaujama, kad motyvuojant būtų nurodytos visos svarbios faktinės ir teisinės aplinkybės, nes nustatant, ar akto motyvavimas atitinka EB 253 straipsnio reikalavimus, turi būti atsižvelgiama ne tik į jo tekstą, bet ir jo priėmimo aplinkybes bei visas atitinkamą sritį reglamentuojančias teisės nuostatas (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France* 63 punktą; 2008 m. liepos 10 d. Sprendimo *Bertelsmann ir Sony Corporation of America prieš Impala*, C-413/06 P, Rink. p. I-4951, 166 ir 178 punktus bei minėto Sprendimo *Deutsche Telekom prieš Komisiją* 131 punktą).

151 Iš teismų praktikos taip pat išplaukia, kad vis dėlto tam tikro teisės akto motyvai turi būti logiški, be tarpusavio prieštaravimų, kurie trukdytų gerai suprasti šio akto priėmimo priežastis (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Bertelsmann ir Sony Corporation of America prieš Impala* 169 punktą bei jame nurodytą teismų praktiką).

152 Jeigu, kaip yra nagrinėjamoje byloje, taikant Sąjungos konkurencijos teisės taisykles priimtas sprendimas susijęs su keliais adresatais ir kelia pažeidimo inkriminavimo problemų, jis turi būti pakankamai pagrįstas visų adresatų atžvilgiu, visų pirma tų, kurie, remiantis šiuo sprendimu, turi atsakyti už šį pažeidimą. Taigi, už savo dukterinės bendrovės pažeidimą atsakinga pripažintos patronuojančiosios bendrovės atžvilgiu tokio sprendimo motyvai turi būti išsamūs, kad pagrįstų pažeidimo inkriminavimą šiai bendrovei (pagal analogiją žr. 2003 m. spalio 2 d. Sprendimo *Aristrain prieš Komisiją*, C-196/99 P, Rink. p. I-11005, 93–101 punktus).

153 Kalbant konkrečiau apie Komisijos sprendimą, kuris kai kurių adresatų atžvilgiu grindžiamas išimtinai faktinio lemiamos įtakos darymo prezumpcija, konstatuotina, kad Komisija bet kuriuo atveju privalo tinkamai paaiškinti šiems adresatams priežastis,

dėl kurių panaudotų faktinių ir teisinių aplinkybių nepakako šiai prezumpcijai nuginčyti, nes kitaip ši prezumpcija taps faktiškai nenuginčijama. Komisijos pareiga motyvuoti savo sprendimus šiuo klausimu, be kita ko, išplaukia iš nuginčijamo aptariamos prezumpcijos, kurios nuginčijimu suinteresuoti asmenys turi pateikti įrodymų dėl ekonominių, organizacinių ir teisinių atitinkamų bendrovių ryšių, pobūdžio.

154 Dėl to primintina, kad vis dėlto tokiomis sąlygomis Komisija neprivalo pareikšti nuomonės dėl aplinkybių, kurios akivaizdžiai nesusijusios su ginču, yra nereikšmingos arba aiškiai antraeilės (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France* 64 punktą; 2008 m. liepos 1 d. Sprendimo *Chronopost ir La Poste prieš UFEX ir kt.*, C-341/06 P ir C-342/06 P, Rink. p. I-4777, 89 punktą bei minėto Sprendimo *Bertelsmann ir Sony Corporation of America prieš Impala* 167 punktą).

155 Be to, remiantis teismų praktika, darytina išvada, kad nors Komisijos sprendimas, priimamas vadovaujantis nusistovėjusia sprendimų praktika, gali būti motyvuojamas glaustai, t. y. darant nuorodą į tokią praktiką, tuo atveju, kai sprendimas juntamai peržengia ankstesniais sprendimais apibrėžtas ribas, Komisija privalo aiškiai išplėtoti savo argumentus (žr., be kita ko, 1975 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique ir kt. prieš Komisiją*, 73/74, Rink. p. 1491, 31 punktą bei 2008 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Komisija prieš Département du Loiret*, C-295/07 P, Rink. p. I-9363, 44 punktą).

156 Šioje trečiojo apeliacinio skundo pagrindo dalyje apeliantė iš esmės teigia, kad Pirmosios instancijos teismas turėjo skirti sankciją už nepakankamą ginčijamo sprendimo motyvavimą, kiek šis sprendimas susijęs su apeliante.

157 Kaip matyti iš skundžiamo sprendimo 87 punkto ir iš Pirmosios instancijos teismui pateiktų bylos dokumentų, atsakant į pranešimą apie kaltinimus apeliantės pateikti argumentai, siekiant nuginčyti Komisijos taikytą prezumpciją, glaustai išvardyti

ginčijamo sprendimo 257 konstatuojamojoje dalyje. Komisijos pozicija dėl šių duomenų išdėstyta jos sprendimo 258–261 konstatuojamosiose dalyse.

158 Dėl šių konstatuojamųjų dalių Pirmosios instancijos teismas, skundžiamo sprendimo 85 punkte išdėstęs ginčijamo sprendimo 258 konstatuojamosios dalies esmę, kitame savo sprendimo punkte konstatavo, kad „nors [šioje konstatuojamojoje dalyje] Komisija aiškiai pasakė, jog 98 % kapitalo turėjimo pakanka *Elf Aquitaine* atsakomybei už *Atofina* veiksmus pripažinti, toliau šioje konstatuojamojoje dalyje ji vis dėlto patikslino, kad ieškovės pateikti įrodymai negali nugińčyti šios prezumpcijos“.

159 Nors tiesa, kad ginčijamo sprendimo 259–261 punktuose Komisija atsakė į tam tikrus apeliantės jai pateiktus argumentus, vis dėlto šiose konstatuojamosiose dalyse neatsakoma į daugelį kitų argumentų, dėl kurių vienintelė pozicija išreikšta minėtoje 258 konstatuojamojoje dalyje. Remiantis šio sprendimo 54–58 punktuose išdėstyta teismų praktika, šie argumentai pirmiausia susiję su ekonominiais, organizaciniais ir teisiniais aspektais, siekiant įrodyti, kad klostantis nagrinėjamoms aplinkybėms *Atofina* savarankiškai sprendė dėl savo elgesio rinkoje ir iš esmės nevykdė patronuojančiosios bendrovės nurodymų.

160 Iš esmės šiuo atveju kalbama apie tokius argumentus:

— *Elf Aquitaine* yra „tikroji holdingo bendrovė“, nevykdanti gamybinės veiklos, grupėje, kuriai būdingas decentralizuotas dukterinių bendrovių valdymas,

— *Atofina* veiklos rinkoje valdymas nepriklausė nuo *Elf Aquitaine* nurodymų,

— *Atofina* neinformavo *Elf Aquitaine* apie savo veiksmus rinkoje,

— *Atofina* turėjo įgaliojimus sudaryti sutartis be išankstinio *Elf Aquitaine* leidimo,

— *Atofina* buvo finansiškai nepriklausoma nuo *Elf Aquitaine*,

— *Atofina* visuomet savarankiškai apibrėžė teisinę strategiją ir

— trečiųjų asmenų požiūrį.

161 Tiesa, kaip matyti iš šio sprendimo 150 ir 154 punktų ir kaip skundžiamo sprendimo 90 punkte pažymėjo Pirmosios instancijos teismas, Komisija neprivalo pareikšti nuomonės dėl visų argumentų, kuriuos jai pateikė suinteresuotosios šalys.

162 Vis dėlto iš šio sprendimo 150 punkto taip pat išplaukia, kad pareiga motyvuoti turi būti vertinama atsižvelgiant į nagrinėjamą atvejį.

163 Anot apeliantės, ginčijamam sprendimui ir jo priėmimo procedūrai pirmiausia būdinga aplinkybė, kad šis sprendimas nutolo nuo įprastos Komisijos sprendimų praktikos, be kita ko, tiek, kiek apeliantės atžvilgiu jame buvo pasiremta vien atsakomybės už savo dukterinės bendrovės veiksmus prezumpcija, nepateikiant papildomų duomenų, galinčių patvirtinti kišimąsi į šios dukterinės bendrovės ekonominį elgesį.

164 Šiuo klausimu Komisija teigia, kad teismų praktika ir jos sprendimų praktika patronuojančiųjų bendrovių atsakomybės srityje buvo gerai žinomos nuo pat procedūros, kurioje buvo priimtas ginčijamas sprendimas, pradžios. Vis dėlto savo rašytiniuose dokumentuose ji pažymi, kad „Komisijos praktika dėl viso kapitalo turėjimu pagrįstos prezumpcijos ne visuomet buvo vienoda“. Be to, nors Komisija tvirtina „maždaug 2002–2003 m.“ nusprendusi sistemingiau taikyti tokią prezumpciją, ji nedaro nuorodos į jokį sprendimą ar kitą dokumentą, iš kurio būtų matyti toks požiūrio pasikeitimas. Ji taip pat tiesiogiai neaptaria apeliantės argumentų, pagal kuriuos šio sprendimo 136 punkte minėto 2008 m. spalio 1 d. sprendimo 574 konstatuojamojoje dalyje buvo pripažinta, kad ginčijamu sprendimu apeliantės atžvilgiu buvo nukrypta nuo ligtolinės sprendimų praktikos.

165 Bet kuriuo atveju nagrinėjamoje byloje neginčijama, kad, kaip, be kita ko, išplaukia iš šio sprendimo 136 ir 143 punktų, Sprendime *Organiniai peroksidai* apeliantei solidariai su jos dukterine bendrove nebuvo skirta bauda už pastarosios padarytą pažeidimą, nors atrodo, kad bent jau apeliantės požiūriu šiais dviem atvejais nėra jokių objektyvių skirtumų, kiek tai susiję su ryšiais tarp jos ir jos dukterinės bendrovės.

166 Be to, ginčijamam sprendimui ir jo priėmimo procedūrai būdingos tokios aplinkybės:

— kadangi bauda už *Atofina* veiksmus solidariai skirta jai ir apeliantei, apskaičiuojant pagrindinę baudą buvo pritaikytas didesnis dauginimo koeficientas, todėl galutinis baudos dydis gali būti daug didesnis nei tuo atveju, jeigu bauda būtų buvusi skirta vien dukterinei bendrovei,

— bauda apeliantei skirta remiantis vien „prezumpcija, pagal kurią *Elf Aquitaine* yra atsakinga už savo dukterinės bendrovės *Atofina* veiksmus“, kuri nebūtinai taikoma taip pat, kaip faktinio lemiamos įtakos darymo prezumpcija, aprašyta šio sprendimo 56 ir 57 punktuose,

— kaip išplaukia iš antrajam apeliacinio skundo pagrindui skirtos šio sprendimo dalies, apie galimybę, kad jai bus inkriminuotas jos dukterinės bendrovės padarytas pažeidimas, apeliantei buvo formaliai pranešta tik pranešimo apie kaltinimus stadijoje, t. y. praėjus ketveriems metams po Komisijos tyrimo pradžios,

— atsakyme į pranešimą apie kaltinimus apeliantė, kaip matyti iš Pirmosios instancijos teismo bylos, pateikė nemažai argumentų, be kita ko, pasiremdama Sąjungos teismų praktika, Komisijos sprendimų praktika ir kai kuriais pridėtais dokumentais.

167 Šiomis sąlygomis, kaip išplaukia iš šio sprendimo 146–155 punktų ir visų pirma iš jo 148, 152, 153 ir 155 punktų, turint omenyje visas nagrinėjamos bylas aplinkybes ir

visų pirma požiūrio į apeliantę pasikeitimą, lyginant Sprendimą *Organiniai peroksidai* ir ginčijamą sprendimą, kuris šioje procedūroje nebuvo ginčijamas, Pirmosios instancijos teismas privalėjo skirti ypatingą dėmesį klausimui, ar pastarajame sprendime pakankamai išsamiai išdėstytos priežastys, dėl kurių Komisija nusprendė, jog apeliantės pateiktų duomenų nepakanka ginčijamame sprendime taikytai prezumpcijai nuginčyti.

168 Kaip matyti iš skundžiamo sprendimo 85 punkto, ginčijamo sprendimo 258 konstatuojamojoje dalyje, kuri yra vienintelė, kur Komisija išreiškė poziciją dėl šio sprendimo 160 punkte išdėstytų argumentų, yra tik serija paprastų teiginių ir neiginių, kurie kartojasi ir yra visiškai neišsamūs. Konkrečiomis šios bylos aplinkybėmis, nesant papildomų patikslinimų, ši teiginių ir neiginių serija negali leisti suinteresuotiesiems asmenims suprasti priimtos priemonės pagrindimo arba kompetentingam teismui – vykdyti jos kontrolės. Pavyzdžiui, dėl to, kaip suformuluota aptariama 258 konstatuojamoji dalis, labai sudėtinga ar net neįmanoma sužinoti, ar siekiant nuginčyti jos atžvilgiu Komisijos pritaikytą prezumpciją apeliantės nurodytų požymių visetas buvo atmestas dėl to, kad nebuvo įtikinamas, ar dėl to, kad, Komisijos nuomone, paprasčiausio fakto, kad apeliantė turi 98 % *Atofina* kapitalo, pakanka apeliantės atsakomybei už *Atofina* veiksmus pripažinti, kad ir kokie būtų atsakyme į pranešimą apie kaltinimus apeliantės pateikti įrodymai.

169 Todėl aptariama ginčijamo sprendimo 258 konstatuojamoji dalis negali būti laikoma teisinių požiūriu pakankamai pagrindžianti Komisijos poziciją dėl daugelio apeliantės pateiktų detalių argumentų.

170 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, tenka konstatuoti, kad konkrečiomis šios bylos aplinkybėmis, turint omenyje šio sprendimo 147–155 punktuose išdėstytą teismų praktiką, Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą skundžiamo sprendimo 91 punkte

nusprendęs, kad ginčijamas sprendimas atitinka EB 253 straipsnį, ir neskyręs sankcijos už ginčijamo sprendimo, kiek jis susijęs su apeliantei skirta bauda, motyvacijos stoką.

171 Tai reiškia, kad pirma trečiojo apeliacinio skundo pagrindo dalis pagrįsta.

Dėl antros trečiojo apeliacinio skundo pagrindo dalies ir dėl ketvirtojo bei šeštojo apeliacinio skundo pagrindų

172 Antra trečiojo apeliacinio skundo pagrindo dalis iš esmės susijusi su kai kurių Pirmosios instancijos teismo motyvų nesuprantamumu ir cikliškumu.

173 Ketvirtuoju apeliacinio skundo pagrindu apeliantė tvirtina, kad skundžiamo sprendimo 160 ir paskesniuose punktuose Pirmosios instancijos teismas viršijo savo teisėtumo kontrolės ribas, pateikdamas savo motyvaciją vietoj nepakankamos Komisijos pateiktos motyvacijos.

174 Kaip minėta šio sprendimo 27 punkte, šeštasis apeliacinio skundo pagrindas pateiktas papildomai.

175 Turint omenyje atsakymą į pirmą trečiojo apeliacinio skundo pagrindo dalį, nėra reikalo nagrinėti nei jo antros dalies, nei ketvirtojo ar šeštojo apeliacinio skundo pagrindų.

176 Atsižvelgiant į visus išdėstytus argumentus, apeliacinis skundas tenkintinas ir skundžiamas sprendimas panaikintinas.

Dėl Pirmosios instancijos teisme pareikšto ieškinio

177 Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmos pastraipos antrą sakinį, jei apeliacinis skundas pagrįstas, Teisingumo Teismas, panaikindamas Bendrojo Teismo sprendimą, gali pats paskelbti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima daryti. Taip yra nagrinėjamu atveju.

178 Kaip išplaukia iš šio sprendimo 9 punkto, antrasis Pirmosios instancijos teismui pateiktas ieškinio pagrindas buvo susijęs su motyvacijos stoka. Pateikdama šį ieškinio pagrindą ieškovė iš esmės rėmėsi nepakankamu ginčijamo sprendimo pagrindimu, kiek jame jos atsakomybė už savo dukterinės bendrovės padarytą pažeidimą buvo pripažinta remiantis vien dukterinės bendrovės kapitalo turėjimu ir be kitokio paaiškinimo.

179 Atsižvelgiant į šio sprendimo 144–171 punktuose išdėstytus argumentus nagrinėjant pirmą trečiojo apeliacinio skundo pagrindo dalį, antrasis Pirmosios instancijos teismui pateiktas ieškinio pagrindas pripažintinas pagrįstu.

180 Todėl ginčijamas sprendimas naikintinas, kiek juo, nepateikiant konkrečioms nagrinėjamo atvejo aplinkybėms adekvačių motyvų, apeliantei buvo inkriminuotas aptariamas pažeidimas ir skirta bauda.

181 Šiomis sąlygomis nėra reikalo aptarti kitų Pirmosios instancijos teismui pateiktų ieškinio pagrindų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

182 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 122 straipsnio pirmą pastraipą, jeigu apeliacinis skundas yra nepagrįstas arba jeigu jis pagrįstas ir pats Teisingumo Teismas priima galutinį sprendimą byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą sprendžia šis teismas.

183 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį, taikomą apeliacinėse bylose pagal Procedūros reglamento 118 straipsnį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Vis dėlto to paties straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta, kad jeigu kiekvienos šalies dalis reikalavimų patenkinama, o dalis atmetama arba jeigu susiklosto ypatingos aplinkybės, Teisingumo Teismas gali paskirstyti išlaidas šalims arba nurodyti kiekvienai padengti savo išlaidas.

184 Kadangi nagrinėjant apeliacinį skundą dalis ir apeliantės, ir Komisijos reikalavimų buvo atmesta, jos turi pačios padengti per šį procesą patirtas bylinėjimosi išlaidas.

185 Savo ruožtu, kiek tai susiję su bylinėjimosi pirmojoje instancijoje išlaidomis, kadangi galiausiai Komisija pralaimėjo bylą, ji turi padengti bylinėjimosi pirmojoje instancijoje išlaidas, nes apeliantė to prašė.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. **Panaikinti 2009 m. rugsėjo 30 d. Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Elf Aquitaine prieš Komisiją* (T-174/05).**

2. **Panaikinti 2005 m. sausio 19 d. Komisijos sprendimą C(2004) 4876 galutinis dėl tyrimo pagal [EB] 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (byla COMP/E-1/37.773 – MCAA [monochloracto rūgštis]), kiek jame Elf Aquitaine SA inkriminuotas aptariamas pažeidimas ir skirta bauda.**

3. ***Elf Aquitaine SA* ir Europos Komisija padengia savo bylinėjimosi išlaidas, susijusias su šiuo apeliaciniu skundu.**

4. **Komisija padengia bylinėjimosi pirmojoje instancijoje išlaidas.**

Parašai.